

אמ"ן ואמ"ן

קובץ רמזים
מאוצרות רבותינו
על גודל מעלת עניית אמן

אמ"ן ואמ"ן

קובץ רמזים
מאוצרות רבותינו
על גודל מעלת עניית אמן

כל הזכויות שמורות ©

יצא לאור על ידי

"בני אמונים" ארגון

רחוב בעל התניא 18 בני ברק 5158614

ת.ד 102 בני ברק 5110002

דוא"ל bneyemunim@gmail.com

הערות והארות יתקבלו בברכה

עיצוב כריכה ועימוד:

shay עיצובים 052-7653894

התוכן:

פרק ראשון:

ספר משלי.....לט

ספר איוב.....מ

חמש מגילות.....מא

חומש בראשית.....ז

חומש שמות.....יד

חומש ויקרא.....כא

חומש במדבר.....כד

חומש דברים.....כט

פרק שלישי

ספר תהילים.....מג

פרק רביעי

תלמוד בבלי.....נג

סדר התפילה.....נו

מועדים.....ס

ענינים שונים.....סא

פרק שני:

ספר יהושע.....לד

ספר שמואל.....לה

ספר מלכים.....לה

ספר ישעיה.....לח

ספר ירמיה.....לח

ספר תרי עשר.....לח

מעצמה של אמן

סיפורו של ארגון "בני אמונים".....סה

בברכה שלימה ונאמר אמן

ברגשי גיל ושמחה, הלל והודאה, לעונג הוא לי להקדיש את הוצאת חיבור נפלא זה שכולו קודש להאדרת המצוה הנפלאה והמיוחדת, מצוות עניית אמן, לכבוד ידיד נפשי הדגול, בן איש חיל רב פעלים לתורה ולתעודה, אוהבן של ישראל ודורש טובתם הרוחנית בכל עת, עושה ומעשה ללא לאות, יומם ולילה לא ייעף ולא ייגע, למען הנחלת מהפכת 'בני אמונים' בכל תפוצות ישראל

הרב יצחק מנדלקורן הי"ד

מנהל "בני אמונים"

ולמשפחתו הכבודה תחי'

בתת ה' שמחה במעונם, בבוא עת דודים,

שמחת נישואי בתם הכלה המהוללה שתחי'

עב"ג החתן המופלג שמו מפארים

החתן שמואל שרגא אירנשטיין נ"י לאו"ט

יהי רצון שיזכו עוד רבות בשנים להרבות תורה ומצוות בישראל מתוך נחת והרווחה, בריות גופא ונהורא מעליא, ויתקיים בהם מקרא שכתוב "והריקותי לכם ברכה עד בלי די". אמן..

הברכה אחת היא לחתן ולכלה למחותנים החשובים ולסבים הדגולים שיחיו, יהי נועם ה' עליהם ויפרוש כנפיו עליהם להצליח דרכם ולהאיר נתיבותיהם כל הימים, ויהא זה הבית הנבנה לתפארת בישראל לבניין עדי עד, בית מלא ברכת ה', מעון ונווה לשכינה, בו תשרה הברכה ובאהלו תשכון השלווה, ויזכו לראות דורות ישרים מבורכים הולכים בדרך התורה, עושי חסד לאלפים אוהבים את הבריות ומקרבים אותם לתורה.

כעתירת וברכת המברך בלב נרגש ומתוך ידידות איתנה

יעקב דב מרמזרשטיין

ניו יורק ארה"ב

"בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן"

[תהלים מא יד].

יִשְׁתַּבַּח הַיּוֹצֵר וְיִתְעַלֶּה הַמְרֻזָּם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלִילָה, עַתָּה זְכִינוּ לַבִּרְךְ עַל הַמּוֹגֵמֵר בַּהּצָאָת
חֵיבוֹר נִפְלֵאָה זֶה שְׂכּוֹלוֹ קוֹדֵשׁ לְהַאֲדִיר הַמִּצְוָה הַיְקָרָה שֶׁל עֲנִיִּית אָמֵן אַחֵר כָּל בְּרָכָה וּבִקְשָׁה.

הַצָּאָת חֵיבוֹר זֶה הַקֹּדֶשׁ לְכַבּוֹד שְׂמִיחַת יוֹם הַיּוֹלֶדֶת הַשְּׁשִׁים שֶׁל יוֹשֵׁב רֹאשׁ וְנֹשֵׂא אֲרֻגוֹנוֹ
'בְּנֵי אֲמוֹנִים' הַרְחֵחַ ר' יַעֲקֹב דָּב מֵרְמוֹר שְׁטִיין שְׁלִיט"א, וְבָה לִיקְטָנוּ כַּעֲמִיר גּוֹרְנָה קַפ"ח רַמְזִים
נִפְלֵאִים, כַּמֵּנִיין שְׁמוֹ יַעֲקֹב דָּב, וְכַמֵּנִיין תִּיבוֹת 'אָמֵן וְאָמֵן'.

הַרְמְזִים, רוֹבֵם כְּכֹלֶם לֹקְטוֹ וְנֹאסְפוֹ מֵאֲוָצֵרִם הַבְּלִיתִי גְדֻלָּה שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ, אֲשֶׁר לְרֹב חֲבִיבוֹת
הַעֲנִיִּין, טִרְחוּ לַחֲשֹׁב אֶת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּלְשַׁקּוֹל אֶת גִּמְטְרִיּוֹתֶיהָ, בְּמִטְרָה לְהַנְחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת
גְּדוּלְתָהּ וַיְקָרְתָה שֶׁל מִצְוֹת עֲנִיִּית אָמֵן עַל כָּל פְּרִטָּה וְדִקְדּוּקָהּ, וּלְהַמְחִישׁ לְדוֹרוֹת עַד כִּמָּה
עֲמוּקִים שׁוֹרְשֶׁיהָ שֶׁל מִצְוָה זוֹ בַּתּוֹרָה, בְּנִבְיָאִים וּבִכְתוּבִים, בְּדִבְרֵי חַז"ל וּבְכָל פֶּרֶט מֵעוֹלָמוֹ שֶׁל
הַיְּהוּדִי.

בְּמִסְגֶּרֶת עֲבוֹדָתָנוּ זוֹ הַשְׁתַּדְּלָנוּ לְבַרְרוֹר מִבֵּין הַחוֹמֵר הָרֵב שֶׁעָמַד לִפְנֵינוּ אֶת הַרְמְזִים הַיּוֹתֵר קְרוֹבִים
לְדֶרֶךְ הַפֶּשֶׁט, אָמֵן בְּרִי לָנוּ כִּי יִשְׁנֶם עוֹד רַמְזִים רַבִּים שֶׁלֹּא הוֹבָאוּ כֹּאן, אִם מִשּׁוֹם שֶׁטֶרֶם הִגַּעְנוּ
עֲדֵיהֶם, זֶאֱמַר מִשּׁוֹם שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּעֲנִיִּינִים גְּבוּהִים וְנִשְׁגָּבִים מִבִּינָתָנוּ.

עָמַלְנוּ רַבּוֹת כְּדִי לְהַבִּיא אֶת הַדְּבָרִים בְּשִׁפָּה בְּרוּרָה וְשׁוּוֹה לְכָל נֶפֶשׁ לִמְעַן יִהְיוּ לְתוֹעֵלֶת לְרַבִּים
הַמְּבַקְשִׁים לְהַתְחַזֵּק בַּמִּצְוֹת עֲנִיִּית אָמֵן, אוֹלָם כִּבְר אֱמֶר הַחֶכֶם כִּי כֶּשֶׁם שֶׁאִי אִפְשָׁר לְבַר בְּלֹא
תֵּבֶן כִּךְ אִי אִפְשָׁר לְסַפֵּר בְּלֹא שְׂגִיאוֹהָ, וּבִזְאֵת שְׁטוּחָהּ בִּקְשָׁתָנוּ בְּפָנֵי הַקּוֹרְאִים וְהַמְעִיִּינִים, כִּי
יִזְאִילוּ לְהַמְצִיא לָנוּ הַעֲרֻזֹּתֶיהֶם הַמְּחַכִּימוֹת לִמְעַן נוֹכַל לְתַקֵּן וּלְשַׁלֵּם בְּמַהֲדוֹרוֹת הַבָּאוֹת אִי"ה.

עוד נבקש כי מי שיש תחת ידו רמזים נוספים, וכל כיוצא בזה מדברים שיש בהם כדי לחזק ולעודד את מצות עניית אמן בקרב ישראל, אם מספרים שלא הגענו עדיהם, ואם מפני השמועה נחלה נא פניו כי לא ימנע טוב מבעליו וישתדל להמציאו לנו.

בפתח השער נודה לכל אלו העושים ללא לאות למען הצלחת ארגוננו: בראש ובראשונה ליושב ראש, נשיא ומייסד הארגון הנגיד הרב ר' יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, אשר למן היום בו עלה בדעתו להקים את ארגון 'בני אמונים' ועד עצם היום הזה, נושא את הארגון כנשוא האומן את היונק ואינו חוסך כל מאמץ והשקעה למען הרבות עוני אמן בעולם כולו.

הברכה אחת היא לאיש אשר על המלאכה, מנהל הארגון בתבונה ובדעת הרב יצחק מגדלקורן שליט"א; ליו"ר ועדת הרבנים הגאון רבי אהרן צבי מרמורשטיין שליט"א ר"כ סערט וזיז'ניץ ב"ב; להרה"ג רבי יצחק סבו שליט"א שחלקו רב במלאכת עריכת ספר זה וביתר פרסומי הארגון; למזכיר הנמרץ הרב יאיר מילר שיחי'; למנהל פרויקט 'שחר אקדמך' הרב יוסף דושינסקי שיחי' ולכל צוות הארגון העושים במסירות ובאמונה למען הצלחתו ופריחתו, יה"ר שימלא ה' כל משאלות ליבם לטובה ויזכו לרוב הצלחה בכל העניינים. אמן.

בברכה נאמנה

מערכת בני אמונים

פרק ראשון

חמשה חומשי תורה

חומש בראשית

ברכה בקול

א.

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א א).

המילה 'בראשית' היא ראשי התיבות 'ב'קול ר'ס א'ב'ר'ך ש'ם י' ת'מ'יד', רמז לחובת האדם לומר ברכותיו בקול רם כדי שיענו אחריו אמן.

נחל קדומים (להרב חיד"א) פרשת בראשית

ואפשר להוסיף בזה נוסף, כי המילה 'ברא' היא ראשי התיבות 'ב'קול ר'ס א'מן'.

העורך

איש צדיק

ב.

"נָח אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ" (בראשית ו ט).

ראשי התיבות 'א'יש צ'דיק', עולים לגימטריה צ"א כגימטריה של אמן, וכן מצינו שהמקפיד על עניית אמן נקרא צדיק, כפי שדרשו חז"ל (שבת קט ב) מלשון הכתוב (ישעיה כו ב) "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים" – אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן.

זכרון מאיר ח"ג דרוש לב, מראות הצובאות פר' בראשית

ברכה על כל מאכל

ג.

"וְאָתָה קֹחַ לָךְ מִכָּל מַאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ" (בראשית ו כא).

ראשי התיבות 'מ'כל מ'אכל א'שר י'אכל' עולים לגימטריה צ"א כגימטריה של 'אמן'. מכאן רמז לחובת האדם לענות אמן אף אחר ברכות המאכלים.

כרם ד"ל פרשת נח

גשמים בזכות אמן

ד.

"וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיָנֵת תְּהוֹם וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם וַיִּכְלֹא הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם" (בראשית ח ב).

'ויכלא הגשם מן' – סופי תיבות 'אמן'. רמז שהגשמים יורדים בזכות עניית אמן ואם אין עונים אמן כהלכה הגשמים נעצרים, וכמאמר חכמינו זכרונם לברכה (תענית ח א): "אין גשמים יורדים אלא בשביל בעלי אמונה".

שמנה לחמו בראשית ח ב; אסיפת גרשון א יג

צ' אמנים

ה.

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר. צֵא מִן הַתֵּבָה אַתָּה וְאַשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וּנְשֵׁי בְנֶיךָ אִתְּךָ" (בראשית ח טו, טז).

ידועים דברי הזוהר (תיקוני זוהר תק יח דף לג א) שעל האדם להקפיד לענות צ' אמנים מידי יום, וכתבו קדמונים שרק המקפיד על מכסת דברים שבקדושה המרומזים בתיבת 'צדיק' [צ' אמנים, ד' קדושות, י' קדישים, ק' ברכות] נקרא צדיק.

והנה הקב"ה העיד על נח (שם ז א) "כי אתך ראינו צדיק לפני", ולפי האמור הלא בודאי הקפיד גם על עניית צ' אמנים ביום, ויש לומר שדבר זה נרמז בפסוק שלפנינו: "ויאמר אלקים אל נח לאמר – צא מן", 'צא מן' אותיות צ' אמן.

דברי ישראל [מודז"ק] פרשת נח

שפע רב

ו.

"וּמִלִּפְי צֶדֶק מִלֶּךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם וַיֵּין וְהוּא כֶּהֱן לֵאלֹהֵי עֲלִיּוֹן" (בראשית יד יט).

סופי התיבות 'הוציא לחם ויין' הם 'אמן', והמילים 'לחם ויין' הינם סמל להשפעות טובות, מכאן שכל העונה אמן בכוונה יש לו כח להשפיע השפעות לישראל.

בן גרני פרשת לך לך; תפארת שלמה [לרש"א אוירבך] שם

אמן לדורות

ז.

"וְהָאֱמֹן בָּהּ וַיַּהֲשִׁבָהּ לוֹ צִדְקָה" (בראשית טו ו).

הנה לכאורה יש להעיר על כך שלא נאמר כאן לשון 'ויאמין' אלא 'והאמן' שהוא קצת משמע לשון הפעיל, גם יש להבין מדוע נכתבה כאן המילה והאמין בכתוב חסר. ונראה שרמז הכתוב בכך, שאחר שנתברך אברהם אבינו ע"ה מפי הקב"ה בברכת "כה יהיה זרעך", ענה הוא אמן אחר

הברכה, ובכך טבע לדורות בקרב בניו אחריו את מצות עניית אמן, ולכן אמר הכתוב 'זהאמין' [בלשון הפעיל] שגרם לכל הבאים אחריו שיקפידו אף הם על עניית אמן.

בית אברהם (שערמאן) פר' לך לך

אמן קטופה

ח.

"ידור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמרי עד הנה" (בראשית טז טז).

סופי התיבות 'לא שלם עון' הם 'אמן', והנה הלכה היא שאמן שהושמטה אחת מאותיותיה נקראת 'אמן קטופה' (שו"ע או"ח קכד ח וביאור הלכה שם). ואפשר שזהו הרמז בפסוק זה: 'כי לא שלם' - מי שאינו עונה אמן בשלימות, כלומר שמחסר אחת מאותיותיה, נחשב הדבר בידו ל'עון'.

חלק יעקב פר' לך לך

אמן לכל ברכה

ט.

"ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך" (בראשית יח ג).

ראשי התיבות 'אם נא מצאתי' הם 'אמן', ובדרך רמז יש לפרש בלשון הכתוב כך: 'ויאמר אדני' - היינו כאשר תשמע אדם המברך בשם ה', אזי 'אם נא מצאתי' - ענה אחריו אמן.

ויתילו על משפחותם עמו רצה

נשיאות חן

י.

"אם נא מצאתי חן בעיניך" (בראשית יח ד, מז כט, שמות לג יג).

'אם נא מצאתי' - ראשי תיבות אמן. רמז לכך שהמקפיד על עניית אמן זוכה לנשיאות חן בעיני ה', וכפי שמובא בזהר הק' [וילך רפה ב] שבזכות עניית אמן מתקבלות תפילותיהם של ישראל.

תפארת אבות פרשת כי תשא

אריכות ימים

יא.

"ואברהם זקן בא בימים וזה ברוך את אברהם בכל" (בראשית כד א).

'זקן בא בימים' - סופי תיבות 'אמן', ללמדנו כי בזכות עניית אמן מאריכים ימיו של אדם, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (ברכות מז א) "כל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו".

תוספות השלם בראשית כד א

עוד יש לפרש: 'זקן בא בימים' בגימטריה 'אל מלך נאמן' [272], מכאן שכתוב זה רומז לעניית אמן כמאמר חז"ל [שבת קט"ב]: "מאי אמן? א-ל מלך נאמן! ואפשר שכאן רמזה לנו התורה שאברהם היה מקפיד להאריך באמן, והיה עונה אותה בכוונה הראויה שהשי"ת הוא א-ל מלך נאמן ועל כן זכה לאריכות ימים, כמאמר חז"ל [ברכות שם]: "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו"

צמח דוד פר' חיי שרה

ומה יומתקו הדברים לאור פסק השו"ע [או"ח קכ"ח] ששיעור האריכות הראויה בעניית אמן הוא עד כדי אמירת 'א-ל מלך נאמן'.

טובה לגפשו

יב.

"וַיָּבֹא הָאִישׁ הַפִּיִּתָּה וַיִּפְתַּח הַגְּמָלִים וַיִּתֵּן תִּבְּן וּמִסְפּוֹא לַגְּמָלִים" [בראשית כד לב].

'תבן ומספוא לגמלים' - סופי תיבות 'אמן', ועוד יש לרמוז: 'תבן' מלשון תבונה, 'מספוא' מלשון 'אסיפה' ו'גמלים' מלשון גמול. ללמדך כי על האדם לאסוף עוד ועוד אמנים הנאמרים בתבונה [-בכוונת הלב] ובכך יגמול עם נפשו רוב טובה וברכה.

תפארת שלמה [אויערבך] פרשת חיי שרה

אמן על תפילת יצחק

יג.

"וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לֵאמֹר לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הָיְתָה" [בראשית כה כא].

ברש"י: "זה עומד בזוית זו ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת".

בדרך אפשר יש לפרש בלשון חז"ל שרבקה שהאמינה ובטחה שתתקבל תפילתו של יצחק, הקשיבה לתפלתו ובקשתו של יצחק וענתה אחריו 'אמן', ובכך גדלה מעלת תפילתה כמאמר חז"ל "גדול העונה אמן יותר מן המברך". רמז לכך ניתן למצוא בכך שראשי התיבות "אשתו כי עקרה" עולים לגימטריה צ"א בגימטריה של אמן.

דברי ישראל [מודזיץ] פרשת תולדות

מוריד שפע לעולם

יד.

"וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירְשׁ. יַעֲבֹדֶנָּה עַמִּים" [כז כח-כט].

ראשי התיבות 'לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ' עולים לגימטריה 'אמן', ללמדנו כי בזכות עניית אמן יורד שפע לאדם ואויביו נופלים תחתיו, כנאמר בסמוך "יעבדוך עמים".

כבר זהב מערכת ב'

טו.

אמן על ברכות יעקב

"וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלָה יַצְחָק לְבָרֶךְ אֶת יַעֲקֹב וַיְהִי אַף יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יַצְחָק אָבִיו וַעֲשֹׂו אָחִיו
בָּא מִצִּידוֹ" (בראשית כז ל).

יש להבין, מדוע כפלה התורה לכתוב "אך יצא יעקב"? והביאור בדרך רמז הוא: שבעת שברך יצחק את יעקב, עמדה שם רבקה וענתה אמן אחריו, ולפי שברכת יצחק נאמרה בשני פסוקים (שם כח כט) ענתה רבקה פעמיים אמן. לכך כפלה התורה לכתוב "יצא יצא" – צ"א בגימטריה אמן, לרמז שרבקה ענתה פעמיים אמן. לפיכך נוכל להבין מדוע אף שגילה יצחק את טעותו, אמר (שם לג) "גם ברוך יהיה", לפי שידע הוא שברכה הנענית באמן סופה להתקיים.

חיי יצחק פרשת תולדות

טז.

ענה אמן על ברכת אביו

"וַיִּתֵּן לָהּ אֶת בְּרַכְתּוֹ אֲבִירָהּ לֵאמֹר לֵךְ וּלְזַרְעֶךָ אֲתֶנָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶת אֶרֶץ מִגְרִיף אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאֲבִירָהּ" (בראשית כח ד).

בברכה זו נתברך יעקב מפי אביו בצאתו לפדן ארס, ויש לרמוז בזה, כי ראשי התיבות 'מגריף אשר נתן' הם 'אמן', ומכאן שיעקב ענה אמן על ברכת אביו ובזכות זאת התקיימה הברכה.

מראות הצובאות בראשית כח ד

יז.

ניצולים מהמקטרגים

"הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֲשֹׂו" (בראשית לב יב).

"נא מיד אחי" – ראשי תיבות 'אמן'. ללמדך כי בזכות עניית אמן ניצולים מהשטן, שבתחילה נדמה לאדם כאח ומפתהו לחטא, ואחרי כן עולה ומשטין עליו. והוא כמאמר הזוהר הקדוש (תיקוני זוהר מא): "העונה אמן בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה".

דברי שמואל (סלונים) פרשת וישלח; עולת שלמה שם

יח.

מזרעא דיוסף

"וַיִּשְׁתָּאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכֹּל בְּנֵי בִן זְקֵנִים הוּא לֹז" (בראשית לז ג).

הנה ידוע כי יוסף הצדיק הינו בסוד אמן, ויש לומר כי לכן נרמז 'אמן' בסופי התיבות 'בן זקנים הוא'. ועוד יש לומר כי משום כך אף זכה יוסף לראות בחלומו (שם ז) את החיזיון "והנה קמה אלמתי וגם נצבה". 'אלמתי' מלשון 'אילים', ללמדנו כי זכות עניית אמן שהוא סוד כוחו של יוסף היא המשתיקה את המקטרגים.

וראה זה פלא, כי בשעה שנולד יוסף היה יעקב אבינו בן צ"א – כגימטרייה של אמנ.

מגלה עמוקות וישב לו ז אופן לה

ובסדר הדורות [ערך רבי יוחנן] מובא כי רבי יוחנן הידר אחר עניית אמנ, ולכן מצאנו שרבי יוחנן אמר "אנא מזרעא דיוסף קאתינא" [ברכות כא], שהרי יוסף הצדיק הינו סוד 'אמנ'.

ארצות השלום ברכות כ א

סגולה להטבת חלום

יט.

"וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלָמָנוּ וּפְתָר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לְאַלְקִים פְּתָרִים סִפְרוּ נָא לִי" [בראשית מ ח].

הנה אמרו חכמינו זכרונם לברכה (שיר השירים רבה ג א) כי הרואה חלום רע ישמע ברכת כהנים ויענה אחריה אמנ ואז אין דבר רע מזיקו. וניתן להביא רמז לכך מלשון הכתוב: 'חלם' – בגימטרייה 78 כגימטרייה של שלושת שמות הוי"ה שבברכת הכהנים, ונא לי – בגימטרייה 'אמנ', ללמדך עד כמה גדול כוחה של עניית אמנ אחר ברכת הכהנים להטבת חלום רע.

תורת חיים פרשת וישב

אמנ של קטן

ב.

"וְאֵת אַחֲיָכֶם הַקָּטָן תְּבִיאֵנוּ אֵלַי וַיֹּאמְנוּ דְּבָרֶיכֶם" [בראשית מב ב].

במסכת סנהדרין (ק ב) מובאים דברי רבי מאיר: "קטן מאימתי בא לעולם הבא? ...משעה שיענה אמנ". רמז לכך נוכל ללמוד מלשון הכתוב: "ואת ...הקטן תביאו אלי" – בזכות מה זוכה הקטן לעולם הבא, בזכות 'ויאמנו דבריכם' – היינו שמלמדו אביו לענות אמנ אחר כל ברכה ששומע.

ליקוטי בני שלשים פרשת מקץ

ואפשר להוסיף רמז נוסף לכך מלשון הכתוב בהמשך דברי יוסף לאחיו [מב טו]: "כי אם בבוא אחיכם הקטן הנה" – 'בבוא אחיכם' הקטן' סופי תיבות 'אמנ'.

העורך

הנהגתו של יעקב אבינו

כא.

"וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה אֶל יַעֲקֹב פֶּמָּה יָמִי שְׁנֵי חַיִּי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פְּרַעֲה יָמִי שְׁנֵי מְגֹרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה" [בראשית מז ח-ט].

שמו של 'יעקב' הינו בגימטרייה 182 כחשבון הגימטרייה של אמנ פעמיים. כמו כן, הגימטרייה

של ראשי התיבות **פרעה אל יעקב** ושל ראשי התיבות **יעקב אל פרעה** היא 91.

על פי זה נוכל לומר בדרך רמז שבשאלת פרעה 'כמה ימי שני חי'ך?' התכוון לשאול את יעקב – מהי דרך הנהגתך המיוחדת בעולם הזה שעל ידה זכית להגיע לדרגתך הגבוהה. ועל כך ענה לו יעקב שסוד הנהגתו טמון בסודות העמוקים הטמונים במילה 'אמן', אשר כאמור, אף שמו מעיד עליה.

מאור ושמש בראשית מז ח

ש"י עולמות

כב.

"וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי" (בראשית מז כט).

המילים 'שים נא', הינם בהיפוך אותיות – 'אמן ש"י', רמז להבטחת חז"ל כי המקפיד על עניית אמן עתיד לנחול ש"י עולמות בגן עדן.

ויבחר משה עמ' שכ

אפרים ומנשה

כג.

"וַיְבָרֶכֶם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּרַךְ יִבְרָךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשׁוּעָה אֱלֹקִים בְּאַפְרַיִם וּבְמִנְשֵׁה וַיֵּשֶׁם אֶת אַפְרַיִם לְפָנֵי מִנְשֵׁה" (בראשית מח כ).

ראשי התיבות **אפרים מנשה** הם אמן

פני מנחם ויחי תשנ"ו ד"ה המלאך

והנה כבר ידוע שאפרים רומז על מדת החסד, ומנשה על מדת הדין [ראה רמ"ד זואלי בראשית מח טו] מכאן נוכל ללמוד שבין אם מתהלך עמנו ד' במדת החסד ובין אם במדת הרחמים, תמיד עלינו להאמין בו ולהצדיק את דינו עלינו.

העורך

חומש שמות

כד.

בזכות האמונה

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵבִיאִים מִצְרֵימָה" (שמות א א).

צירוף האותיות השניות במילים 'ואלה שמות בני' הוא 'אמן'. ללמדך כי מכל צרה הפוקדת את האדם [=הבאים מצרימה' מלשון מיצר-צרה] יכול הוא להנצל בזכות עניית אמן, כמבואר בזוהר הקדוש [וילך רפה ב].

ראה: יכהן פאר פרשת שמות ; בן לאשרי שם.

כה.

אמן במתינות

"וַתִּבְרָאָה אֶל רְעוּאֵל אֶבְיָהוֹן וַיֹּאמֶר מִדּוּעַ מִהֵרָתָן בֹּא הַיּוֹם" (שמות ב יח).

'מהרתן בא היום' - סופי תיבות 'אמן'. רמז לכך שיש לענות אמן במתינות וכפי שאמרו חז"ל (ברכות מז א) "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו".

תורה מסיני שמות ב יח

כו.

גאולה שלימה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּבֹד לִב פֶּרַעַה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם" (שמות ז יד).

'מאן' אותיות 'אמן', מכאן רמז לכך שהסיבה שאין אנו זוכים עדיין לגאולה השלימה, היא לפי שאין אנו מקפידים בראוי על עניית אמן, וכפי שכתוב בספר 'דרך משה' [ליום יא] שהגאולה מתארכת לפי שאין נזהרים בעניית אמן על ברכת 'המחזיר שכינתו לציון', לפי שממהרים לומר מזדים דרבנן אחריה, ועל ברכת 'הפורש סוכת שלום... ועל ירושלים' הנאמרת בליל שבת, לפי שאומרים אחריה 'ושמרו'.

יושיע ציון פר' וארא

לבסס האמונה

כז.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נִטֶּה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְיִהְיֶה בָּרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות ט כב).

'אל משה נטה' ראשי תיבות אמון, רמז לכך שתכליתן של מכות מצרים הייתה כדי לבסס האמונה בלב ישראל, כפי שכתוב בחת'מת הניסים (שמות יד לא): "וַיֹּאמְרֵנוּ בָּה' בַּמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ".

נפלאות מתורתך ערך אמון

כוחות הקדושה

כח.

"וַיֵּפֶן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרַעֲה" (שמות יו).

'וּפֵן וַיֵּצֵא מֵעַם' – סופי תיבות אמון. מכאן שבצאת משה מבית פרעה לקח עמו את כל כוחות הקדושה אשר נרמזו בתיבת 'אמן' שהיא בגימטריה הו"ה אדנ-י.

לב שמח פרשת בא; ויקח משה שם; יושיע ציון פרשת וארא

ניצולים מחושך ואפילה

כט.

"צֵא אִתָּהּ וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" (שמות יא ח).

המילה 'צא' היא בגימטריה 'אמן'. אפשר שפסוק זה נאמר אחר מכת חושך, כדי לרמז כי על ידי עניית אמון בכוונה ניצול האדם מהאופל והחושך שבהם נידון המזלזל בעניית אמון כמבואר בזוהר הקדוש פרשת וילך (רפה ב-רפא א) ובספר פרי עץ חיים (שער כוזת אמון פרק ג).

אמרי נועם פרשת בא

מותנה בעניית אמון

ל.

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רֹאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה" (שמות יב ב).

סופי התיבות 'ראשון הוא לכם' הם אמון, ללמדנו כי הברכה המושפעת בחודש ניסן שהוא ראשון לחודשי השנה, מותנית בכך שבני ישראל יענו עליה אמון ובכך יגלו דעתם כי רצונם לקבלה.

תורת אמת פרשת החודש תרל"א

רפואה בזכות אמן

לא.

"וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַתְּ תִשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ... כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפָּאֵךְ" (שמות טו ב).

מבואר בזוה"ק כי בעת שישראל שומעים את הברכות ועונים אמן, על ידי כך מייחדים הם את שם ה', ומיד מזדמנת לשם השכינה הקדושה כדי ליהנות מהייחוד הנורא הזה, ועל ידי כך נפתחים שערי גן עדן ונשלחת להם מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף. וזהו הרמז בפסוק: 'כי אני - בגימטריה 'אמן', שעל ידי עניינה זוכים לה' רופאך'.

אמרי אהרן בשלח

שפע משמים

לב.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מְמַטֵּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעֶם וּלְקַטּוּ דִבְרַי יוֹם בְּיָוֶמוֹ" (שמות טז ד).
 "מן השמים ויצא" - סופי תיבות 'אמן'. רמז למובא בזוהר הקדוש (וילך רפה ב) שבזכות עניית אמן מוריד הקב"ה לישראל שפע משמים.

קרן לדוד ולזרעו פרשת בשלח

סוד ה'מן'

לג.

"וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו מִן הַזֶּה" (שמות טז טז).

חז"ל הפליגו מאד במעלת עניית אמן, עד שאמרו (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", וזהו משום כי סוד עניית אמן גדול הוא מאוד. והנה ידוע כי האות א' ב'אמן' רומזת להקב"ה שהוא אלופו של עולם, אכן מעלתם של בני דור המדבר היתה רמה ונשגבה כל כך, עד שהיו בבחינת 'שויתי ה' לנגדי תמיד', ששם ה' עמד מול עיניהם תדיר. על כן אמרו בני ישראל 'מן' בלא תוספת א', שכיון שהא' הייתה כביכול תלויה כנגדם תמיד, מאליה נוספה היא ל'מן' ונעשה סוד 'אמן'.

חכימא ברמיזא בשלח

שומר אמונים

לד.

"זֶה הַדִּבְרָ אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְקַטּוֹ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ עֹמֶר לְגִלְגָּלֶת מִסֹּפֶר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לְאִשְׁרֵהוּ בְּאֲחֵלוֹ תִקְחוּ" (שמות טז טז).

'מספר נפשותיכם איש' - ראשי תיבות 'אמן', וסופי תיבות 'שמר'. ללמדנו כי על האדם להיות

"שומר אמונים" (ישעיה כו ב), היינו לשמור לענות אמן כראוי, ובזכות זה יזכה בשמירה לנפשו.

תפארת אבות פרשת בשלח

מספר נפשותיכם איש – ראשי תיבות 'אמן', ללמדנו כי בזכות עניית אמן יורד השפע לאדם, כפי שהיה בירידת המן.

כבר זהב – כבר לאדן מערכת מ'

מלחמה בעמלק

לה.

"בַּחֹר לָנוּ אֲנָשִׁים וְיָצָא הַלָּחֶם בְּעַמְלֵק מִחֹר אֹנֶכִי נָצַב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה" (שמות יז ט).

מחר אנכי נצב – ראשי תיבות 'אמן'. כי עמלק ביקש לקעקע את אמונתם של ישראל לדורות, והעצה להינצל ממזימתו זו היא להתחזק בעניית אמן שהיא המשרשת אמונה בלב ישראל.

ראה יכהן פאר פורים

ידין אמונה

לו.

"וַיְהִי יָדִינוּ אֱמוּנָה" (שמות יז יב).

המילה **'אמונה'** מורכבת מאותיות 'אמן' ו-'זה', כי עמלק רצה לעקור האמונה ולעשות פירוד בשם הו"ה [היינו בין 'י-ה' ל-'ז-ה'] כמאמר חז"ל "אין השם שלם...עד שימחה עמלק מן העולם". ובעניית אמן שהיא יסוד האמונה אנו מוחים אותו ומפירים מחשבתו על ידי ייחוד שמותיו יתברך, כי 'אמן' הוא בגימטריה הו"ה ו'א-דנ' יחדיו.

ראה תפארת שלמה רמזי פורים; נפלאות מתורתך עמ' 803

משה – אמן

לז.

"וַיְהִי יָדִינוּ אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" (שמות יז יב).

הנה ידוע כי עמלק רצה לעקור האמונה מישראל, ומשה ניצחו בכח האמונה, כמאמר חז"ל [ראש השנה כט א]: "וכי ידין של משה עושות מלחמה...אלא בזמן שישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים היו ניצולים". והרמז לכך הוא כי סופי אותיות שמו של משה במילואם – **מ"ם ש"ן ה"א'** מצטרפים יחדיו ל'אמן', ועוד, כי על סופו של עמלק נאמר [במדבר כד ב]: "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד", 'אבד' – ר"ת הפסוק **דרך אמונה בחרתי**, רמז לכך שסופו של עמלק יהיה בזכות האמונה הרמוזה בשמו של משה כנ"ל.

חסד לאברהם פר' תצוה

לח.

זכות עניית אמן

"אם בָּגַפוּ יְבֹא בָּגַפוּ יֵצֵא" (שמות כא ג).

'בגפּו' בגימטרייה 91 כגימטרייה של אמן. מכאן רמז לדברי חז"ל [אגדת בראשית עט] שגם אדם שיש בידו רק זכות עניית אמן לבדה יזכה להנצל בשכר זאת מדין שמים, ורמז לכך הכתוב: 'אם בגפּו' - בזכות עניית אמן לבדה, 'יבא' - לדין, 'בגפּו' - בזכות האמן, 'יצא' - זכאי מן הדין.

ליקוטים מפרדס עמי שלא

לט.

אמן יתומה

"כָּל אֶלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנֹן" (שמות כב כא).

'ויתום לא תענן' סופי תיבות 'אמן'. 'תענן' מלשון 'עונה', רמז לאיסור עניית אמן יתומה, דהיינו להשתהות בעניית אמן לאחר שכלתה הברכה מפי המברך.

פרפראות לתורה פרשת משפטים [מובא מכת"י ישן בקובץ פעמי יעקב גב]

מ.

היהלום שבכתר

"יְהִי הַשּׁוֹר הַשָּׁנִי נֶפֶךְ סִפִּיר וְיִהְיֶה" (שמות כח יח, לט יא).

'יהלום' בגימטרייה 'אמן'. רמז לנאמר בזוה"ק [עקב רעא א] שכאשר אותה ברכה שנענתה באמן עולה למעלה, נפתחים בפניה כל שערי שמים, ומכריזים לפניה: זהו הדורון ששלח פלוני למלך! וכשם שה'יהלום' שובץ בחושן, כך ה'אמן' הינה היהלום שבכתר אותו מגישים עם ישראל בכל יום לפני מלכו של עולם.

שערי ניסים ח"א עמי רפא

מא.

חשב האפוד

"וַיִּרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִשְׁפָּעָתוֹ אֶל טֹפֶעַת הָאֶפֹּד בְּפִתִּיל תְּכֵלֶת לְהִיזֹת עַל חֹשֶׁב הָאֶפֹּד" (שמות כח כח).

'אפוד' בגימטרייה 'אמן'. ואם כך, 'חשב האפוד' הנמצא בראש האפוד הינו רמז לכך שעל האדם לתת מחשבתו בעניית אמן, לענותה בכוזנה כהלכתה.

דברי שמואל [לר"ש מניקלשבורג] פרשת תצווה

תשמור שם א-דני

מב.

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ל"ב).

'תשא' ר"ת 'תשמור שם א-דני', וכיצד אנו שומרים את שם ה' בעניינת אמנן אחר הברכה! כי בעת הברכה אנו מזכירים את שם השם רק כפי שהוא נקרא - אדנ-י, ובעניינת 'אמן' שהיא בגימטריה הוי"ה ואדנות יחד, אנו שומרים ומשלימים את שם השם.

תוספות השלם שמות ל יב

ויש להוסיף בעניין זה עוד: 'תשא' הוא גם ר"ת 'תשמור שיענו אמנן' וכן 'תשעים אמנים'.

העורך

צידוק הדין

מג.

"וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָה אֲשֶׁר כְּתִיבָתָהּ" (שמות לב לב).

'אין מחנני נא' ראשי תיבות 'אמן'. רמז לכך שמשנה רבינו הצדיק עליו את הדין, ואמר שגם אם חלילה לא ישא ה' את עוונם של ישראל, עדיין הוא באמונתו התמימה כי הקב"ה א-ל מלך נאמן.

תוספות השלם שמות לב לב

קורעין לו גזר דינו

מד.

"...וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָה אֲשֶׁר כְּתִיבָתָהּ" (שמות לב לב).

'אין מחנני נא' - ר"ת 'אמן', וגם סופי התיבות 'תשא חטאתם ואם-אין' הם 'אמן' [המילים "ואם-אין" מחוברות במקף וניתן להחשיבם כמילה אחת]. ללמדך שבזכות ההקפדה על עניינת אמנן ככוונה זוכה האדם שייקרע גזר דינו וימחה שמו מכל גזירה שנחתמה עליו חלילה, כמובא בתיקוני זוהר (מא) "כל העונה אמנן בכל כוחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה".

שבט מיהודה פרשת כי תשא; חידושי אבר"ח שם

מאמן וברא מלאך

מה.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר" (להד).

ראשי התיבות "אל כל עדת" הם בגימטריה 'אמן', והמילה 'לאמר' הינה ראשי התיבות 'לגבריאֵל, אוריאל, מיכאל, רפאל', כשמות ארבעת מלאכי השרת.

נחלי יעקב פר' ויקהל, וראה שם פר' בשלח

דברים אלו תואמים מאוד לרמז הקדמונים ש'אמן' בגימטריה 'מלאך' ללמדך שמכל אמנן וברא מלאך.

עבודת הלויים

מו.

"אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" [שמות לח כא].

'הלויים' בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן', ואם כן יש לומר ש'עבודת הלויים' היתה מעין עבודת הייחוד של שמות הוי"ה וא-דני, אשר שניהם יחד כלולים בגימטריה של 'אמן'.

בת עין פר' פקודי

חומש ויקרא

עניית אמן כהקרבן קרבן

מז.

"אָדָם פֿי יִקְרִיב מִמֶּם קָרְבָּן לַה'" (ויקרא א ב).

בפרשת הקרבנות מופיעים שלשה סוגי קרבנות: אשה, מנחה ונסכים, קרבנות אלו מצטרפים לעתים - כבקרבן מוסף עמו יש להביא מנחה ונסכים. והנה ראשי התיבות של **א**שה, **מ**נחה, **נ**סך' הוא 'אמן', מכאן רמז כי הייחוד והתיקון שנעשה בביהמ"ק על ידי שלשה קרבנות אלו, הוא מעין הייחוד שנעשה על ידי עניית אמן המאחדת את שמותיו של הקב"ה.

שבטי י-ה (לרמ"ד וואלי) במדבר כח יא

כעולה שכולה כליל

מח.

"כָּל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכְל" (ויקרא ו טז).

המילה 'כליל' [עם הכולל] היא בגימטריה אמן, רמז לכך שהייחוד הנעשה על ידי עניית אמן בכל כחו, דהיינו בכוננת צירוף שם ה' בכתובתו ובקריאתו, הרי היא כמנחת כהן העולה כליל לה', ובגין כך קורעים לאדם את גזר דינו של שבעים שנה, כקטורת.

תולדות יצחק [כהנא] עמ' קסח בהערה, וראה 'ויקרא יעקב' פר' צו

זה לעומת זה

מט.

"זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְוָה..." (ויקרא יד ב).

בזוהר הקדוש [ח"ג מט ב] מבואר שמכך שתרגום המילה 'מצורע' הוא 'סגירא', יש ללמוד שעוון לשון הרע מביא לסגירת שערי השפע, ונראה שכוננת הזוהר לאותם שערים הנפתחים על ידי עניית אמן, כפי שמבואר בדברי הזוהר הידועים בפרשת וילך [רפח ב].

רמז לזה נוכל ללמוד מכך שראשי התיבות של שלושת השותפים בעוון לשון הרע - **א**ומר, **נ**אמר [=נשוא הסיפור] ו**מ**קבל, הוא אמן. ועוד נוכל להוסיף, שבשחזור המצורע בתשובה ונטהר

מצרעתו עליו להביא לטהרתו ציפורים ואזוב, שראשי התיבות שלהם הוא צ"א כגימטרייה של אמן, כיון שעל ידי טהרתו שוב נפתחו אותם שערי 'אמן' שנעלו בפניו.

פרפראות לחכמה; מגן אברהם (למגיד מטריסק) פר' מצורע

אמן כהשלמה למאה ברכות

ג.

"שִׁפְתַּי שִׁפְתָּנוֹן הִיא לָכֶם וְעֵינֵיכֶם אֶת נִפְשֵׁיכֶם חֲקַת עוֹלָם" (ויקרא טז לא).

סופי התיבות 'שבתון' היא לכס' הם אמן, מכאן רמז לשיטת הרא"ש (ברכות פ"ט כד) שבשבתות ובימים טובים [המכונים 'שבתון'] בהם חסרות כמה וכמה ברכות להשלמת חובת אמירת מאה ברכות ביום [ובפרט ביום הכיפורים – אליו מתייחס פסוק זה – בו חסרות 47 ברכות (ראה מגן אברהם מז ח)] נוכל להשלים למאה ברכות על ידי עניית אמן לברכותיהם של העולים לתורה ולברכות ההפטרה, כמבואר בספרי ההלכה.

פרי יצחק מערכת א

איש אשר בו מום

נא.

"אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתֶם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לָחֶם אֱלֹקֵינוּ" (ויקרא כא יז).

בפרשת אמור מקדישה התורה פרשה שלימה האוסרת על כהן בעל מום לעבוד בבית המקדש.

הרמב"ם בהלכות ביאת מקדש (ה א) מונה תשעים מומים שונים הפוסלים את הכהן הלוקה בהם מעבודה. ואמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: כידוע תקנת מאה ברכות נוסדה כדי להציל את ישראל ממאת הקללות המוזכרות בתורה. אם כן, אפשר לומר שטעם החיוב לענות תשעים אמנים ביום, אף היא נועדה כדי להצילנו מתשעים המומים הפוסלים בכהנים.

קובץ שו"ת המודפס בסוף ספר עלינו לשבח ח"ג תשובה ע"ח

ובספר מאורות הדף היומי (בכורות מג א) נוסף לכך נוסף בדרך רמז: 'המום' כגימטרייה 'אמן' – 91.

ונתנה הארץ פריה

נב.

"וְנָתַתְּ הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׂבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִשְׁחָ עָלֶיהָ" (ויקרא כה יט).

ראשי התיבות 'ונתנה הארץ פריה' הם כגימטרייה 91 כגימטרייה של 'אמן'. מכאן רמז לברכות הכבירות להם זוכה האדם בשכר עניית אמן.

אהבת ישראל פרשת בהר

וצוית את ברכת

נג.

"וכי תאמרו: מה נאכל בשנה השביעית... וצוית את ברכת לך" (ויקרא כה ב- כא).

המילה 'לכם' (עם הכולל) היא בגימטריה 'אמן', ולפי זה ניתן לדרוש את הפסוק כך: "וכי תאמרו: מה נאכל" - טרם תבואו לאכול את מזונכם, אזי "וצוית: את ברכתי - לכם" - הקב"ה מצווה עליכם שתברכו תחילה על המזון, ואחר הברכה יענו השומעים אמן.

ציצים ופרחים פרשת בהר

חומש במדבר

במחיצת גדולים

גד.

"אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה וְנִשְׁאִי מִשּׁוֹת אַבּוֹתָם רָאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם" (במדבר א טז).

'נִשְׁאִי מִשּׁוֹת אַבּוֹתָם' – ראשי תיבות אמן. רמז לדברי חז"ל שהעונה אמן פותחים לו שערי גן עדן ושוהה במחיצת ראשי אלפי ישראל.

חתם סופר פרשת במדבר; כרס ד"ל שם

חינוך הילדים

נה.

"אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרָן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן" (במדבר ג ג).

סופי התיבות 'מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן' הם 'אמן', והמילה 'מִלֵּא' היא מלשון חינוך (ראה שמות כט ט). מכאן לחובת האדם לחנך את ילדיו לענות אמן אחר הברכות כפי שפסק הרמ"א (או"ח קכד ז).

חלק יעקב פרשת במדבר

הוי"ה ואדנות

נד.

"וְאֶמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן" (במדבר ה כב).

כידוע הגימטרייה של תיבת 'אמן' עולה כמספר הגימטרייה של שני השמות הקדושים – הוי"ה ואדנות – יחדיו. על פעלו של ייחוד גדול ונורא זה בעולמות העליונים, כבר כתבו גדולי עולם גדולות ונצורות.

אף כאן יש לומר שכופלת האשה ייחוד זה פעמיים, כדי שבכל מקרה יפעל הוא לטובתה. בין אם תימצא טהורה, אז תזכה מכוחו לקיום הברכה "ונקתה ונזרעה זרע", ובין אם חלילה תימצא

טמאה, שאז לכל הפחות יתכפר עוונה ותינצל היא מרדת שחת, על ידי אותה מיתה משונה הנזכרת בלשון הכתוב (שם כז) "וצבתה בטנה ונפלה ירכה".

רמ"ד וואלי, שבטוי י-ה נשא

תשעים אמנים בקטורת

נז.

"כִּי אֶחָת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת" (במדבר ז יד).

המילים 'זהב מלאה' הינם בגימטריה תשעים, רמז לחובת עניית תשעים אמנים ביום. ומכך יש ללמוד, שאדם המקפיד לענות תשעים אמנים בכל יום בתקנת חז"ל, נחשב לו הדבר לפני ה' כאילו העלה לפני ה' קטורת לריח ניחוח.

תולדות יצחק – אלף המגן עמ' נא

המקום אותו אתן לכם

נח.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹכֶם בֶּן רַעְוָאל הַמִּדְיָנִי חֲתָן מֹשֶׁה נָסַעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵתָּן לָכֶם" (במדבר י כט).

ראשי התיבות 'משה נסעים אנחנו' הם 'אמן', רמז למאמר חז"ל (שבת קיט ב) שכל העונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן – "המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם".

אמונת יצחק פרשת בהעלותך

מחילת עוונות

נט.

"סֵלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדְּךָ" (במדבר יד יט).

'נא לעון העם', סופי תיבות 'אמן'. רמז לכך שעל ידי עניית אמן נמחלים עוונותיו של אדם.

ברכת אברהם עמ' עה

להיות לכם לאלקים

ס.

"אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיְוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (במדבר טו מא).

הגימטריה של ראשי התיבות 'להיות לכם לאלוקים אני' היא 91 כגימטריה של אמן. מכאן נוכל ללמוד את חשיבותה של עניית אמן לביסוס האמונה בקב"ה שהוא גואל ישראל.

עדות ביהוסף תהלים פרק צא

גאולה בזכות אמן

ס.א.

"וְאִסַּף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה" (במדבר יט ט).

על פסוק זה מביא בעל הטורים עוד שני פסוקים נוספים בתנ"ך בהם נאמר לשון 'ואסף': 'ואסף המצורע' [מלכים ב' ה יא]; 'ואסף גדחי ישראל' [ישעיה יא יב]. דרכו של 'בעל הטורים' לשייך בין תיבות זהות לדורשן זו עם זו, ובאן דורש הוא שהדבר בא ללמדנו שלעתיד לבוא כשיתקבצו גדחי ישראל [=ואסף גדחי ישראל], יבולע המוות לגצח [=ואסף המצורע - מצורע חשוב כמת] ושוב לא יצטרכו לאפר פרה [=ואסף... את אפר הפרה].

ויש להוסיף עוד, כי ראשי התיבות 'אפר' 'מצורע' 'גדחי' הם אמן, רמז לכך שבזכות עניית אמן נזכה לראות בתשועת ישראל שנרמזה בשלשה פסוקים אלו כדברי בעל הטורים.

דברי מאיר חקת

להורות על עניית אמן

ס.ב.

"שָׁמְעוּ נָא הַמְּרִים הַמֵּן הַסֵּלַע הַזֶּה נֹצֵץ לָכֶם מֵיִם" (במדבר כ י).

סופי התיבות 'נא המרים המן הסלע הזה נוצץ לכם מים' הם אמן. רמז לכך שחובה על מורי ההוראה בכל מקום להורות ולהזהיר את העם על עניית אמן, כמובא בספר דרך משה (ליום יא).

חלק יעקב חוקת

אמן באמונה

ס.ג.

"יֵעַן לֹא הָאֱמֻנָתָם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לַעֲבֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ יב).

מלשון הכתוב משמע שעיקר הטענה כלפי משה ואהרן הייתה על שכיון שמשה ואהרן לא דיברו אל הסלע אלא היכוהו, היה בדבר משום חסרון באמונה.

והנה, בפרשת זאתחנן כותב ה'מגלה עמוקות', כי עיקר האמונה תלויה בעניית אמן. מתוך כך מעניין לגלות כי דווקא בפרשת 'מי מריבה' נרמזה המילה 'אמן' בשני פסוקים סמוכים: "שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוצץ לכם מים" (כ י); "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל" [שם יב] [אכן, כיון שלמיעוט השגתנו היה בכך חיסרון דק מן הדק באמונה, רמזה זאת התורה רק בסופי התיבות ולא בראשיתן].

נפלאות מתורתך ערך אמן

סד.

מאן בזכות אמן

"וַיִּקְרְאוּ שְׁרֵי מוֹאֵב וַיָּבֵאוּ אֶל בֶּלֶק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הָלַךְ עִמָּנוּ" (במדבר כב יד).

'מאן' אותיות 'אמן', ללמדך כי בזכות עניית 'אמן' של ישראל, 'מאן' בלעם לקללם. ויש להוסיף זהו מה שאמר בלעם בסוף דבריו (כג כ) "הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה", המילה 'ברך' רומזת לברכה, והמילה 'וברך' שהיא גדולה מהמילה 'ברך' [בין שנכתבה בתוספת זו] רומזת לאמן, כדברי חז"ל שגדול העונה אמן מן המברך, ללמדך כנ"ל שבזכות עניית אמן ניצולו ישראל מקללותיו של בלעם הרשע.

עונג שבת (קרקובסקי) פרשת בלק

סה.

בגויים לא יתחשב

"הֵן עַם לְבָדֵד יֹשֵׁב וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" (במדבר כג ט).

'ישכון ובגויים לא' – סופי תיבות 'אמן', ללמדך כי בזכות ההקפדה על עניית אמן תבוא הגאולה ויגיעו ישראל למצב שעם ישראל "בגויים לא יתחשב".

חלק יעקב פרשת בלק

סו.

אין הקללה שולטת

"הֵן עַם כְּלִבִּי אִי קוֹם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא" (במדבר כג כד).

'הן עם כלביא' – סופי תיבות 'אמן', ובנוסף המילה 'קום' הינה אותיות ק' וס', רמז למאה ברכות הנאמרות מידי יום וזענות באמן. ויש לומר שכך אמר בלעם: הקפדתם של ישראל על עניית אמן ואמירת מאה ברכות, גורמת להם ישראל להתנשא כארי, ולכך איני יכול לקללם.

תולדות יעקב (לר"י אלבה) פרשת בלק

וראה לשון חכמינו זכרונם לברכה בפרשה זו (במדבר רבה כ כא): "כיוון שראה בלעם היאך משמרים ישראל המצוות הקלות (-מצוות עניות אמן), אמר מי יוכל לקלל את אלו ששומרים מצוותיו ושמו משותף בהן".

סז.

אמן לכל ברכה

"נָאֵם שִׁמְעֵי אִמְרֵי אֵל" (במדבר כד ד).

'נאם' אותיות 'אמן'. רמז כי על האדם לענות אמן כאשר הוא "שמע אמרי אל" – שמאמרים ומשבחים את הקדוש ברוך הוא בברכה.

שלשלת קאמארנא עמ' שעד בשם מהר"ם מקאמארנא

פעל בכח הקדושה

סח.

"פִּינָחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָשִׁיב אֶת הַמָּתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה יא).

ראשי התיבות של המילים 'פִּינָחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן' הם בגימטרייה 91 כגימטרייה של שמות הוי"ה ואדנ"י וכן של 'אמן'. ויש לומר בדרך רמז, שהתורה האריכה ליחס את פנחס אחר אהרן באופן שהגימטרייה של ראשי התיבות של שמו תעלה לגימטרייה צ"א, כדי להעיד עליו שכל פעולתו במעשה זמרי היתה בכח הקדושה [וראה דברי רש"י בפסוק שם].

ראה תורת משה [לחת"ס] פר' פנחס

בריתי שלום

סט.

"לִכֵּן אֶמְרֵךְ הַנֶּהְיָ נִתֵּן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלֹמֹם" (במדבר כה יב).

בין התיבות 'לִכֵּן אֶמְרֵךְ' טמונה המילה 'אמן', רמז לכך שהעונה אמן זוכה לכן למתנת 'בריתי שלום' – לחיי העולם הבא. כפי שאמרו חז"ל [שבת קיט ב]: "העונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן". ומאידך אמרו [זוה"ק וילך רפ ב] שהמזלזל בעניית אמן יורד למדור התחתון שבגיהנם רח"ל.

צלה רכב פר' פנחס

לא נפקד ממנו איש

ע.

"עֲבָדְיָה נָשָׂא אֶת רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידָנוּ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ" (במדבר לא מט).

בתנא דבי אליהו (רבא יא) מובא: "בזכות מי נפרע הקב"ה לישראל מאומות העולם? בזכות בני האדם שמשכימים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן, ומברכים את הקב"ה באמן, עליהם הכתוב אומר [תהלים נה יט]: פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי".

רמז לדברי חז"ל האמורים נוכל למצוא בכך שראשי התיבות 'ולא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ' הם 'אמן', ומכאן שבני ישראל ניצחו במלחמתם בזכות עניית אמן, כדברי התנא דבי אליהו.

אמונת יצחק מטות

מקור כוחם של ישראל

עא.

"אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (במדבר לג א).

ראשי התיבות 'אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' עולים לגימטרייה 91 כגימטרייה של 'אמן', וסופי תיבות אלו הם 'צורם' [מלשון חוזק], רמז לכך שעניית אמן מעוררת רחמים וחסדים [ראה זוה"ק וילך רפה ב] והיא מקור כוחם וחוזקם של ישראל.

בן לאשרי פרשת מסעי

חומש דברים

לא לפחד

עב.

"וְאָמַר אֲלֵכֶם לֹא תִּפְחָדוּן וְלֹא תִירָאוּן מִיָּהּ" (דברים א כט).

'ולא תיראון מהם' - ראשי תיבות 'מות' וסופי תיבות 'אמן', ללמדך כי המקפיד על עניית אמן, אין לו לפחד מיום המוות שהרי מובטח הוא שיפתחו לו שערי גן עדן.

יושיע ציון פרשת דברים אות כד

עול מלכות שמים

עב.

"אַתָּה הָרָאִתָּ לְדַעַת בִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֲיֵן עוֹד מְלַבְדּוֹ" (ד לה).

סופי התיבות **'הוא האלקים איך'**, הם 'אמן', ומסמיכותן לתיבות שאחריהן - 'אין עוד מלבדו' נוכל ללמוד שבעניית אמן מקבל האדם על עצמו עול מלכות שמים, ומעיד בנפשו כי אין עוד מבלעדי ה', כדברי הגמרא (שבת קיט ב) מאי אמן? 'א-ל מלך נאמן', ובאר שם רש"י שבעניית אמן מאמין האדם ומעיד על בוראו שהוא מלך נאמן.

ויעתר יצחק שבת קיט ב

נהלל בעניית אמן

עד.

"וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הִבִּיא אֹתָנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁפַּע לְאַבְרָהָם" (דברים ו כג).

סופי התיבות **'הוציא משם למען'** הם 'אמן', וראשי התיבות **'למען הביא אותנו לתת'** הם 'אהלל', רמז לכך שקב"ה הוציאנו ממצרים למען נהיה לו לעם סגולה ונאמין בו ונהללו בעניית אמן.

ראה הגש"פ לב שמח עמ' לג

ארץ נחלי מים

עז.

"כִּי ה' אֱלֹהֵינוּ מְבִיטָה אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם" (דברים ח ז).

'ארץ נחלי מים' – ראשי תיבות אמון. רמז לדברי חז"ל שהעונה אמון נוהל גן עדן, שנקרא 'ארץ נחלי מים', ככתוב (בראשית ב י): "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים".

יושיע ציון פרשת עקב

הברכה אשר תשמעו

עז.

"אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים יא כז).

פעם הבחין הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו באדם המברך ברכות השחר לעצמו מבלי שיענו אמון אחר ברכותיו. פנה אליו הרבי ואמר לו: בתחילת פרשת ראה נאמר: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוהיכם", והרי זה כאילו נאמר כאן, ש'את הברכה' יש לברך באופן של 'אשר תשמעו' – שישמעו הסובבים ויענו אמון, ואין לזלזל חלילה בדבר, כיון שהוא בכלל 'מצוות ה' אלוהיכם'...

עטרת חיים עמ' קג

ויש להוסיף על דבריו: 'את' – ר"ת **'אמן תענה'**, וע"י כך תזכה ב**ברכה**, כדברי הזוהר הקדוש [וילך רפה ע"ב] שיעל ידי עניית אמון נשפעים הרבה ברכות וטובות, ע"ש.

הרה"ג גמליאל רבינוביץ שליט"א, מח"ס גס אני אודך

המתנה המובחרת ביותר

עז.

"וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'... שְׁמָה תִּבְיֹאוּ... וְכָל מִבְּחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לָהּ" (דברים יב יא).

'מבחר נדריכם אשר' – ראשי תיבות 'אמן'. רמז לכך שהמתנה המובחרת ביותר אותה נוכל להביא בבית ה' – בבית הכנסת, היא עניית אמון. רמז נוסף לכך אפשר להביא מכך שמספר הדפים במסכת נדרים הוא צ"א, כגימטריה של אמון.

קובץ ויזרע יצחק טו עמ' 33; הדרן עלך עמ' פה

צדק צדק תרדוף

עז.

"צִדְקַת צִדְקַת תִּרְדּוּף לְמַעַן תִּתְחַיֶּה וְיִרְשָׁתָּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָנוּ" (דברים טז ב).

מכאן נוכל ללמוד רמז לדברי חז"ל [ראה תיקוני זוה"ק קלב א] ש'צדק' רומז לצ' אמנים, ד' קדושות וק'

אמנים שחייב אדם לומר בכל יום, ולמדנו מפסוק זה שאם ירדוף האדם אחר הנהגה זו ויתמיד בה בכל יום, יזכה להבטחת "למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך", כלומר – לאריכות ימים ולחיי העולם הבא.

ויעתר יצחק מערכת א

מ'מטה' ל'מעלה'

עט.

"וְהָיְתָה רַק לְמַעַלָּה וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה" (דברים כח יג).

ההפרש בין הגימטרייה של 'מעלה' לגימטרייה של 'מטה' הוא צ"א כמספר 'אמן', רמז לכך שעל ידי שיעונה אדם אמן בכוונת ייחוד שני שמוותיו יתברך, עולה הוא ומתעלה מעלה בדרגתו מ'מטה' ל'מעלה'.

ראה בן איש חי הלכות הקדמת כי תבוא

רעת המזלזל באמן

פ.

"עַל פִּי אֵין אֱלֹקֵי בְּקֶרֶב־פִּי מִצְאוֹנִי הִרְעוֹת הָאֱלֹהִים" (דברים לא יז).

תיבת 'על' היא בגימטרייה 100, ואילו התיבות 'כי אין' הם בגימטרייה 91 כגימטרייה של 'אמן', מכאן רמז כי חסרון אמירת מאה ברכות והזלזול בעניית אמן הם הגורמים ל"מצאוני הרעות האלה" רח"ל.

נוטרי אמן ח"ב עמ' רצה

לברך ולענות אמן בקול

פא.

"הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאִדְבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אָמֵן פִּי" (דברים לב א).

ראשי התיבות 'ותשמע הארץ אמרי פ' הינם בגימטרייה אמן (עם הכולל), רמז לכך שעל האדם לברך בקול רם את הברכות כדי שיוכלו לענות אחריו אמן ועל ידי כך תתקבל תפילתו. ולכך רמז הכתוב באומרו "האזינו השמים ואדברה" – אימתי ישמעו מן השמים את תפילתי? כאשר "ותשמע הארץ אמרי פ" – כשתאמר את הברכה בקול ואחרים יענו אחריה אמן.

חלקת יהושע פר' האזינו

הבו גודל

פב.

"כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הִבּוֹ גֹּדֶל לְאֱלֹהֵינוּ" (דברים לב ג).

'הבו גודל' במספר קטן עם הכולל [28] הוא בגימטרייה 'ענו אמן' במספר קטן [28] רמז לדברי הגמרא [ברכות כא א וברש"י שם] שלמדה מפסוק זה את חובת עניית אמן.

מנחת יהודה פר' האזינו

אינו כשתי רשויות

פג.

"ה' בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאֵין עֲמֹנוּ אֵל נִכְרָ" (דברים לב יב).

בגמרא (ברכות לג ב) אמרו שאסור לכפול בתפילה 'מודים מודים', משום שנראה כמודה לשתי רשויות ח"ו. אולם לגבי אמן אדרבה ראוי לכפול 'אמן ואמן' כלשון הכתוב (נחמיה ח ז) "ויענו כל העם אמן אמן", והרמז לכך הוא, שהפסוק 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן' שווה בגימטריה לפסוק 'בדד ינחנו ואין עמו אל נכר'. לכן מה טוב שיהיו תמיד אצל כל אדם שני רעים חברים מקשיבים ועונים אמן אחר ברכותיו.

ראה רמ"ע מפאנו, 'עשרה מאמרות' מאמר חקור הדין ח"ב פט"ו

ניצולים מהגיהנום

פד.

"כִּי יִדִּין ה' עַמּוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי יִרְאֶה כִּי אֶזְלַת יָד" (דברים לב לו-לז).

הנה אמרו חז"ל שעל ידי עניית אמן ניצולים הרשעים מהגיהנום, ואפשר שרמז לכך הכתוב בכך שסופי התיבות 'עמו ועל עבדיו יתנחם כ' עולים לגימטריה אמן עם הכולל, והנה כבר ידוע שהרשעים נקראים בשם עבדים והצדיקים בשם בנים, ויש לפרש אפוא בכתוב שלעתיד לבו כש'ידין ה' עמו', באותה שעה 'על עבדיו יתנחם' – יתנחם על עונשם ויוציאם מהגיהנום בזכות עניית 'אמן' הנרמזת בתיבות אלו.

ויאמר בועז ערך אמן

יקום לתחיית המתים

פה.

"אֲנִי אֲמִית וְאַחִיָּה מְחַצֵּתִי וְאֲנִי אֶרְפָּא" (דברים לב לט).

כתבו קדמונים שצירוף האותיות השניות במילים 'אני אמית ואחיה' בהיפוך אותיות הוא 'אמן', רמז לדברי חז"ל במדרש (דב"ר כי תבוא א) שכל מי שעונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן לעתיד לבוא. ויש להוסיף שמילת 'אמן' נכתבה כאן בהיפוך אותיות, לומר שמי שאינו נזהר בכך – לא יקום לתחיית המתים ח"ו, ועוד רמז לזה מכך שהמילים 'מי שאין עונה אמן' שוות בגימטריה למילים – 'אינו קם בתחייה'.

ראה בגדי שוש אבות פ"ה מ"ח

ברכה בזכות אמן

פו.

"...אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל... וְזֹאת הַבְּרָכָה..." (דברים לב נב; לג א).

ראשי התיבות 'אני נותן לבני ישראל' עולים לגימטריה 'אמן', המילים הבאות אחריהן 'וזאת

הברכה' רומזות לדברי חז"ל שבזכות עניית אמן נשפעות ברכות לעולם.

כבר זהב מערכה א יג

על דרך זו אפשר להוסיף מכאן רמז לדברי הפוסקים שעניית אמן משלימה את הברכה, וזהו הנרמז בכתוב: 'אני נותן לבני ישראל' - רמז לעניית אמן 'אמן', 'וזאת הברכה' - ע"י כך הברכה נעשית מושלמת.

פרק שני

נביאים וכתובים

ספר יהושע

אימה בזכות אמן

פז.

"יְדַעְתִּי כִּי נָתַן ה' לָכֶם אֶת הָאָרֶץ וְכִי נִפְלָא אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְלֹגוּ כָּל יְשֵׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם" (יהושע ב ט - הפטרת שלח).

ראשי התיבות 'נתן' **לכם את** הם בגימטרייה אמן, כי בזכות אותם הייחודים הנעשים בעניית אמן נפלה אימת בני ישראל על כל העמים וירשו הם את הארץ.

נחל שורק לחיד"א הפטרת שלח

אריכות ימים

פה.

"וְהִסְתֵּם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְאֶת אָחִי וְאֶת אֲחֻיֹּתִי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת נַפְשֵׁיתֵינוּ מִמָּוֶת" (יהושע ב יג - הפטרת שלח).

"את נפשותינו ממות" ראשי תיבות 'אמן', רמז למה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות מז א) "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו".

פרי יצחק מערכת א

ספר שמואל

מכבדי אכבד

פ.ט.

"כִּי מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד וּבִזִּי יִקְלֶה" (שמואל א' ב ל).

'כִּי מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד' – צירוף ראשי וסופי התיבות, בתוספת ששת האותיות עצמן, עולה לגימטרייה צ"א כגימטרייה של אמן. מכאן רמז לדברי הזוהר הקדוש (פר' תרומה קע"א) שעל הנזהר באמן נאמר "כִּי מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד" [שזוכה לחיי העולם הבא], ועל מי שאינו נזהר נאמר "ובזי יקלו" [שנקלה באש הגיהנם רח"ל].

ליקוטים מפרדס ערך אמן

אמן וברכות

צ.

"אֵלֶּה דְּבָרֵי דָּוִד הָאֲחֵרִים נֶאֱמַר דָּוִד בֶּן יִשִּׁי וְנֶאֱמַר הִגְבֵּר הַקֶּס עָלָיו" (שמואל ב' כג א).

נאם' אותיות אמן, 'על' כגימטרייה מאה. בפסוק זה נרמזה הן תקנתו של דוד לברך מאה ברכות מידי יום, והן החובה לענות אמן על הברכות.

דעת זקנים י' ב; ויאסוף דוד פר' וישלח

ספר מלכים

מחיש הגאולה

צ.א.

"לְמַעַן יָקִים ה' אֶת דְּבָרֹו" (מלכים א' ב ד).

האותיות הנסתרות בתיבת 'אמן' [אל"ף מ"ם נו"ן] עולות כמספר הגימטרייה של 'דבר' [206], רמז כי בזכות עניית אמן בכזונה בראוי מקרב ה' את דברו להחיש את הגאולה העתידה בב"א.

רגל ישרה (לרצ"א מדינוב) מערכת א אות צט

אמן באמונה

צ.ב.

"כִּרְוַח ה' אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כָּכָל אֲשֶׁר דִּבֶּר" (מלכים א' ח נו).

'אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה' – ראשי תיבות 'אמן'. ברכה זו ברך שלמה בחנוכת בית המקדש הראשון

שחל בסוכות. 'אמן' היא מלשון אמונה, וחג הסוכות עיקרו היא האמונה בה', לא לשים מבטחו בדירת קבע, כי אם לצאת לדירת ארעי, וכידוע שנקראת הסוכה 'צילא דמה'מנותא'. ואכן 'סוכה' בגימטריה 'אמן' – 91.

חסד לאברהם (ראדומסק) לקוטי מאמרים

ספר ישעיה

והריקותי לכם ברכה

צג.

"כִּי אֲרֻבֹּת מִמָּרוֹם נִפְתַּחוּ וַיִּרְעְשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ" [ישעיה כד יח].

'ארבות מרומם נפתחו' – ראשי תיבות 'אמן'. כי על ידי שילוב השמות הקדושים המרומזים במילה 'אמן', נפתחים הצינורות להריק שפע לעולם הזה.

תשועת עולמים (לרמ"ד וואלי) ישעיה כד

לשכון בגן עדן

צד.

"הוא מְרוֹמִים יִשְׁכֵּן מִצְדֹּת סִלְעִים מְשֻׁבָּבוֹ לְחֶמְדוֹ נִתֵּן מִיָּמִינוֹ נֶאֱמָנִים" [ישעיה לג טז].

'הוא מרומים ישכון' – סופי תיבות 'אמן'. רמז כי בזכות עניית אמן יזכה האדם לשכון מרומים בגן עדן כהבטחת חז"ל [שבת קיט ב].

יפה ללב חלק ה סימן נו; פני מנחם פרשת ויחי תשנ"ו

ארץ אפיים

צה.

"לְמַעַן שְׁמִי אֶאֱרִיךְ אִפְי" [ישעיה מח ט].

'אפי' בגימטריה 'אמן' – 91, רמז לדברי חז"ל שהקב"ה מאריך אפו וסולח לישראל בזכות עניית אמן.

סימן טוב ערך אמן

עשרה שעונים אמן

צו.

"מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה" [ישעיה נב].

במסכת ברכות (ו ב) מובא: "אמר רבי יוחנן בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנאמר: מדוע באתי ואין איש". לכאורה היה מקום להבין, מהיכן למד רבי יוחנן שהקב"ה כועס כשאינו מוצא עשרה, הלוא בפסוק נאמר רק 'איש'? אלא יש לומר שכך דרש רבי יוחנן: מדוע באתי ואין 'אי"ש' – ראשי התיבות 'ש'עונים אמן, מכאן אתה למד שכשאינו הקב"ה מוצא עשרה בבית הכנסת מיד הוא כועס.

קדושת ציון (באבוב) חלק ב עמ' קח. וראה מעם לועז שמות כה ח

תקרא זה יענה

צז.

"אז תקרא זה יענה תשובה ואמר הנה" [ישעיה נח ט].

'אז' בגימטריה שמונה, רמז לשמונת אותיות שם הוי"ה וא-דני הכלולים יחדיו בגימטריה של אמן. רמז לכך שאם 'אז תקרא' – תענה אמן, אזי 'זה יענה' – הקב"ה ישמע לתפילתך.

ראה תיקוני זוהר, תקונא תשס"ד מ א

שערי גן עדן

צח.

"ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר" [ישעיה ס כא].

'ארץ נצר מטעי' – ראשי תיבות 'אמן', ללמדך כי בזכות ההקפדה על עניית אמן נעשה האדם צדיק וראוי לרשת גן עדן, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה [שבת קיט ב]: "כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן", ובנוסף, סופי התיבות 'ארץ נצר מטעי' הם יצר, לרמז כי על ידי עניית אמן מתבטל היצר.

ראה שערי תשובה (לר"י אבוחצירא) אופן כב

שני אמנים נבחרים

צט.

"למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט" [ישעיה סב א].

מכאן רמז ה'בית הלוי' לכך שהגאולה מתעכבת על כי אין העולם נזהרים לענות אמן אחר ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' ו'בונה ירושלים' (ראה דרך משה ליום יב). ואפשר להוסיף לזה רמז מכך שראשי וסופי התיבות 'ירושלים לא אשקוט' מצטרפים יחדיו לגימטריה של 'אמן'.

ראה עולם עשיה דף קה ב

ספר ירמיה

מקור מים חיים

ק.

"אֲתִי עֲזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצְבֵי לֶהָם בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת וְשִׁפְרִים" (ירמיה ב יג).

'מים' (עם הכולל) בגימטרייה אמון, מכאן רמז לדברי הזה"ק שהמזלזל באמן נענש ויורד למדור התחתון שבגיהנום – אל הבורות הנשברים רח"ל.

מנורת המאור – פרק התפילה

יסוד האמונה

קא.

"הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֹא נֶאֱמַר ה'" (ירמיה כג כד).

'אני מלא נאם' – ראשי תיבות 'אמן'. גם המילה 'נאם' היא כאותיות 'אמן'. כי יסוד האמונה המתבטאת גם בעניית אמון, הוא להאמין שהקב"ה מלך יחיד ומיוחד בשמים ובארץ, ולכן נרמזה עניית אמון פעמיים בכתוב זה.

נפלאות מתורתך ערך אמון

ניצלים מחרון אף

קב.

"וּמִלְטוּ אִישׁ אֶת נַפְשׁוֹ מִחֲרוֹן אֶף ה'" (ירמיה נא מה).

'את נפשו מחרון' – ראשי תיבות 'אמן'. רמז כי בזכות עניית אמון ניצלים מחרון אף.

סימן טוב ערך אמון

ספר תרי עשר

משכבת חרון אף

קג.

"אֶרְפָּא מְשׁוֹבְתֶם אֲהַבֶּם נִדְבָה פִי שָׁב אִפִּי מִמִּנְנִי" (חושע יד ה).

'משובתם אהבם נדבה' – ראשי תיבות 'אמן', כמו כן המילה 'אפי' בגימטרייה 'אמן'. רמז לכך שעניית אמון משכבת חרון אף וגורמת שיחזור הקב"ה לאהוב את עמו ישראל כבראשונה.

שערי תשובה [לר"י אבוחצירא] אופן כ

קד.

גאולה בזכות אמן

"רַנִּי וְשִׂמְחָה בַּת צִיּוֹן כִּי הִנֵּנִי בָּא וְשִׁכְנִיתִי בְּתוֹכָךְ נָא" (זכריה ב' יד).

'נאם' אותיות 'אמן', מכאן רמז למבואר בספרים הקדושים כי עניית אמן מקרבת את הגאולה.

דברי התלמוד עמ' עו

ספר משלי

קה.

ניצול מכישוף

"יֵשׁ בִּזְשָׁה פֶּמֶד־קִרְוֹת חָרֵב וְלִשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפָּא" (משלי יב' יח).

'ולשון חכמים מרפא' - סופי תיבות 'אמן', מכאן שעניית תשעים אמנים מידי יום מביאה לאדם רפואה וזומרת עליו שלא ינזק חלילה מכישוף, כפי שכותב החיד"א בספרו מדבר קדמות (מערכת א אות לג).

אגלי חן עמ' ב; ישמח לבי משלי יב' יח

קז.

עץ חיים

"מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים" (משלי טו' ד).

ראשי וסופי התיבות 'מרפא לשון' מצטרפים יחד למילה 'לאמן', מכאן שעניית אמן ממשיכה חיים לאדם.

כבר זהב מערכת א אות ז

קז.

איש אמונות רב ברכות

"אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" (משלי כח' ב).

'רב' פירושו גדול כמו 'ורב יעבוד צעיר' (בראשית כח' כג) שתרגומו שהגדול ישתעבד לקטן. וזהו הנרמז בפסוק זה: 'איש אמונות' - העונה אמן, 'רב ברכות' - מעלתו רבה מן המברך, וכפי שאמרו חז"ל (ברכות נג' ב) "גדול העונה יותר מן המברך".

מגלה עמוקות פרשת ויגש

ספר איוב

יורש גיהנום

קה.

"וַיָּבֹא גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם" (איוב א ו).

'גם השטן בתוכם' – סופי תיבות 'אמן', ויבואר על פי דברי רבינו בחיי (שמות יד א) שמי שאינו נזהר בעניית אמן בכוונה מורידים אותו למדור השביעי שבגהנום רח"ל.

קרן לדוד ולזרעו איוב א

מדור התחתון

קט.

"אֶרֶץ עִפְתָּה כְּמוֹ אֶפֶל צְלֻמֹּת וְלֹא סְדָרִים" (איוב י כב).

ראשי התיבות 'עפפתה כמו אפל' עולים לגימטרייה צ"א כגימטרייה של 'אמן', רמז למבואר בזוהר הקדוש (וילך רפה ב) שהמבזה עניית אמן מורידים אותו למדור התחתון שבין שבעת מדורי גיהנום, והוא הנקרא 'עפפתה'.

מקדש מלך פרשת מקץ

אמן והלל לה'

קי.

"כְּרוֹךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן וְהִלֵּל לֵה" (דברי הימים א טז לו).

רמז נאה למצוות וסוד עניית אמן שהיא שבח והילול נפלא להשי"ת, נוכל למצוא בפסוק זה: הפסוק פותח במילים "ויאמרו כל העם אמן" הרומזות לחיוב עניית אמן, וממשיך במילים "והלל להו"ה", והרמז בזה הוא, שכאשר נצרף את 'הלל להו"ה', היינו את המילה 'הלל' שהגימטרייה שלה הוא שם 'אדנ-י' [=65] לשם 'הו"ה' [=26] נקבל את הגימטרייה צ"א כגימטרייה של אמן, ומכאן לסוד עניית אמן שהיא מאחדת שם ה' בקריאתו וכתבתו כאחד.

ראה אור צדיקים אות יט

חמש מגילות

ברכות השחר

ק"א.

"מְשַׁכְנֵי אַחֲרֵיךָ גְרוּצָה הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיֹו" (שיר השירים א ד).

'מְשַׁכְנֵי אַחֲרֵיךָ גְרוּצָה' – ראשי תיבות אמון, כי מי שמקפיד ורודף אחר עניית אמון, זוכה ל"הביאני המלך חדריו" להתקרב להשי"ת.

דברי תורה [למנחת אלעזר' ממונקאטש] מהד' ט אות יח,

וראה מאמר מאה קשיטה [לרמ"ע מפאנו] ס' פו

ואפשר להוסיף בזה כי האותיות השניות בכתוב "מְשַׁכְנֵי אַחֲרֵיךָ גְרוּצָה" הם 'שחר', רמז למנהגם של ישראל לענות אמן אחר ברכות השחר.

ראה עיני העדה שיר השירים א ד

בשובך לציון ברחמים

ק"ב.

"תְּשׁוּרֵי מִרְאֵשׁ אֲמִנָּה מִרְאֵשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן מִפְּעֻזֹּת אֶרֶזֹת מִהַרְרֵי גְמְרִים" (שיר השירים ד ח).

סיום הפסוק במילים "אֶרֶזֹת מִהַרְרֵי גְמְרִים" – ראשי תיבות 'אמן', מלמדנו שהשכינה תחזור לשכון בישראל במהרה בימינו, בזכות עניית אמן בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

נחל אשכול [לחיד"א] שיר השירים ד ח

ואפשר להוסיף רמז נוסף בפסוק זה, כי לפעמים מתב"ש אדם לברך בקול או לענות אמן בקול, ומפסוק זה נוכל ללמוד שעל האדם להיות גיבור כארי ועז כנמר, לענות אמן ולזכות את זולתו בעניית אמן.

י"ר 'בני אמונים' – הרב יעקב דב מרמורשטין

לא אמן במ

ק"ג.

"זֶנַח אֶד-נִי מִזְבְּחוֹ נָאֵר מִקֶּדְשׁוֹ" (איכה ב ז).

"אֶד-נִי מִזְבְּחוֹ נָאֵר" – ראשי תיבות 'אמן', 'זנח' אותיות 'חזן'. ללמד שחטאו ישראל באותו דור שלא ענו אמן אחר ברכת החזן. [וראה במדרש רות רבה (א ד) על הפסוק (דברים לב כ) "בנים לא אמן במ", שלא היו עונים אמן אחר הנביאים בשעה שהיו מברכים אותם].

תוספות השלם איכה ב ז

תוכחה מוסתרת

קיד.

"דברי חכמים כְּדֶרֶבֶנֹת וּכְמִשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד" (קהלת יב יא).

'נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד' – ר"ת 'אמן', רמז זה הינו תוכחה מוסתרת לאותם המדקדקים במצוות ומזלזלים בעניית אמן, שהלא כולם 'נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד'.

ראה תוספות השלם קהלת יב יא; דברי בן שלמה עמ' שכ

חינוך מקטנות

קטז.

"וַיְהִי אֲמֵן אֶת הַדָּשָׁה הִיא אֶסְתֵּר בֵּת דָּדוֹ" (אסתר ב ז).

המילה 'אמן' נכתבה כאן בחסרון ו', מכאן רמז שמרדכי הצדיק חינוך את אסתר מילדותה לאמונה תמימה על ידי שלמדה לענות אמן.

ידו בכל סי' תיד; ילקוט מעם לועז אסתר ב ז

בזכות אמן נגאל

קטז.

"וַיְהִי אֲמֵן אֶת הַדָּשָׁה הִיא אֶסְתֵּר בֵּת דָּדוֹ" (אסתר ב ז).

'וַיְהִי אֲמֵן אֶת הַדָּשָׁה' – נוטריקון: 'וכאשר יענו הקהל יחדיו **אמן** אזי תגאל הדסה', 'הדסה' הוא כינוי לכנסת ישראל שנמשלה להדס, מכאן רמז למה שכתבו חכמינו זכרונם לברכה כי בזכות עניית אמן זוכים ישראל לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

אורה ושמחה עמ' 47 בשם ספר ימי הפורים

בקשת אסתר

קיד.

"וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן הַיּוֹם אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לִּי" (אסתר ה ד).

'יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן הַיּוֹם אֶל הַמִּשְׁתֶּה' – סופי תיבות 'פלה – אמן'. בכך כיוונה אסתר המלכה לבקש מהקב"ה שיענה אמן אחר בקשתה לכולות את המן ולבטל את גזירתו.

נחל אשכול [לחיד"א] אסתר ד ד

פרק שלישי

ספר תהילים

כמוץ אשר תדפנו רוח

ק"ח.

"לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח. על כן לא יקמו רשעים במשפט וחסאים בעדת צדיקים" (תהלים אד-ה).

'לא כן הרשעים' – סופי תיבות אמון, ואפשר שרמז בזה הכתוב שאלו הרשעים שאינם מחזקים אמונתם בהשי"ת על ידי עניית אמון, עתידים לעבור מן העולם 'כמוץ אשר תדפנו רוח', משום שלא יהיו להם זכויות לעמוד בפני משפט ה' לעתיד לבוא ולשכון בעולם הבא בעדת הצדיקים העונים אמון, בדרשת חז"ל [שבת קט ב] שלעונה אמון פותחים שערי גן עדן, שנאמר: פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים – שאומרים אמון.

ראה תורת יחיאל תהלים א

עניית אמון מצילה מהמקטרגים

ק"ט.

"יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יקזק ועל משיחו. ננתקה את מוסרותימו ונשליכה מפנו עבתימו" (תהלים ב ב-ג).

כאשר ישראל מקפידים על עניית אמון, נוצר מכך חבל חזק, ככתוב (דברים לב ט): "יעקב [בג'מטרייה ב' פעמים אמון] חבל נחלתו", ובו הם 'קושרים' ומונעים מהמקטרגים מלקטרג עליהם, כמאמר הכתוב (תהלים קמט ח) "לאסור מלכיהם בזיקים". אולם יש לדעת כי כוחות הטומאה, בבקשם למנוע את ישראל מכך גורמים להם לפטפט בשעת התפילה ולבטל עניית אמון. והרמז לכך הוא: ננתקה את מוסרותימו – ראשי תיבות 'אמן', כלומר מבקשים הם לנתק את אותו חבל שנוצר כתוצאה מעניית אמון, על ידי הסחת דעתם בתפילה.

עבודת ישראל ראש השנה; שומר אמונים מאמר פתחו שערים פרק טו

גאולה בזכות אמן

קב.

"עֲתָה אָקוּם יֹאמֶר ה' אֲשִׁית בְּיָשׁוּעַ יְפִיחַ לִי" (תהלים יב ו).

ראשי התיבות של 'עֲתָה אָקוּם יֹאמֶר ה' עולים בגימטרייה צ"א כגימטרייה של אמן, רמז לכך שבזכות עניית אמן יחיש ה' את ישועתנו וישלח לנו את הגאולה השלימה.

בני בנימין עמ' עב

ויגל כבודי

קבא.

"לֵכֶן שָׁמַח לִבִּי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֶף בְּשׂוֹרֵי יִשְׁכָּן לְבָטַח" (תהלים טז ט).

'ויגל כבודי' בגימטרייה צ"א, כגימטרייה של 'אמן', ללמדך כי בזכות עניית אמן זוכה האדם לשכון בטח שקט ושאנן מכל צרה וצוקה.

ראה אהבת ישראל פרשת תזריע

ניצול מאבדון

קבב.

"כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְיָאוֹת שְׁחָת" (תהלים טז י).

סופי התיבות 'נפשי לשאול לא תתן' עולים בגימטרייה 'אמן', רמז למובא בתנא דבי אליהו [זוטא פ"ב] שלעתיד לבוא ינצלו פושעי ישראל מדין גיהנם בזכות עניית אמן, ויש להוסיף כי 'אמן' הוא ראשי התיבות 'ניצול ממדור אבדון'.

ליקוטי אמרי א-ל פרשת נח

מצפה לעניית אמן

קבג.

"אֶהְיֶה אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו אֲמוּנִים נֹצֵר ה' וּמְשִׁלָּם עַל יָתֵר עֲשֵׂה גְאוּהָ" (תהלים לא כד).

כך מפרש הזוהר הקדוש (וילך רפה ב) פסוק זה אודות עניית אמן: "אמונים נוצר ה' – הקב"ה שומר את העונים אמן, "ומשלים על יתר עשה גאוה" – ומעניש את אלו שבגאוותם מזלזלים בעניית אמן.

ואפשר להוסיף ולפרש בזה על פי לשון הכתוב "נוצר תאנה יאכל פריה" (משלי כז יח) שמשמעותו – מי שממתין ומייחל לעץ התאנה שיבשיל פירותיו, יזכה בבוא העת לאכול מהם, ואף כאן תהיה משמעות הכתוב: 'אמונים נוצר ה', שהקב"ה כביכול מייחל ומצפה לעניית אמן של ישראל.

תורת אמת פרשת החודש תרל"א

קבד.

נשוי פשע

"לְדוֹד מְשֻׁכָּל אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶּשַׁע פָּסוּי חָטָאָה" (תהילים לב א).

'משכיל אשרי נשוי' – ראשי תיבות אמן, רמז לדברי חכמינו כי כל הנוהג בדעת ובהשכל ועונה אמן בכל כוחו, זוכה שימחלו לו עוונותיו ויכנס לגן עדן.

תורת יחיאל תהילים לב א

קבה.

ישמעו עונים וישמחו

"בְּה' תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׁמְחוּ בֵּה' תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׁמְחוּ" (תהילים לד ג).

בדרך רמז יש לפרש פסוק זה כך: "בה' תתהלל נפשי" – כאשר מהללים את ה' באמירת קדיש, אזי "ישמעו עונים וישמחו" – שומעים העונים ['עונים' אותיות 'עונים'], וישמחו במצות עניית אמן שזכו לה.

אלף בינה (לר"י אבוחצירה) תהלים לד

קבו.

מגין ומציל

"חֲזָנָה מִלְּאֲנֵי ה' סָבִיב לִירְאָיו וְיִחְלָצֻם" (תהילים לד ח).

'מלאך' בגימטריה 'אמן', וגם ראשי התיבות 'אד-ני סביב ליראיו' עולים בגימטריה 'צ"א', כגימטריה של 'אמן'. מכאן רמז כי בזכות עניית אמן שומרת השכינה על יראי ה', ומגינה עליהם בעולם הזה ובעולם הבא.

אלף בינה תהילים לד ח

קבז.

נקרא אויל

"הַבָּאִישׁוֹ נִמְקָז חֲבוּרָתִי מִפְּנֵי אִוְלָתִי. נַעֲנִיתִי שִׁחְתִּי עַד מָאֹד" (תהילים לח ו-ז).

'מפני אולתי נענית' ראשי תיבות אמן. רמז לכך שמי שאינו עונה אמן נקרא 'אויל' ועונשו גדול עד מאוד רח"ל, כפי שידוע המעשה המובא באותו חסיד שלא ענה אמן אחר ברכת הקטן ונענש על כך (ראה דרך משה ליום יא).

קרנות צדיק ג כט

התיקון השלם

קבח.

"גְּדִיבִי עֲמִים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹקֵי אֲבֹרָהֶם כִּי לֹאֲלֹקִים מִגִּנִּי אֶרֶץ מִאֵד נֶעְלָה" (תהילים מז י).

'ארץ מאוד נעלה' – ראשי תיבות 'אמן', רמז לכך כי 'מגיני ארץ' – הצדיקים המקפידים על ענייית אמון כראוי הרי הם מתקנים את הצריך תיקון באופן 'מאוד נעלה'.

ראה ביאור תהילים לרמ"ד וואלי תהילים מז א; שערי תשובה (לר"י אבוחצירא) אופן כב

כופר נפש

קבט.

"אֵחָ לֹא פָדָה יְפֹדֶה אִישׁ לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כְּפָרוֹ. וַיִּקַּר פְּדִיּוֹן נַפְשָׁם וַיְחַדֵּל לְעוֹלָם. וַיְחִי עוֹד לְנֶצַח לֹא יָרָאָה הַשְּׁחֵת" (תהילים מט ח-י).

'לא יתן לאלקים' – סופי תיבות אמן, רמז לדברי חז"ל שהעונה אמן זוכה לחי' העולם הבא וניצל מגיהנם, ומי שאינו נזהר בה יורש גיהנם. ורמז הכתוב שהאדם שלא נזהר לתת כופר לנפשו בענייית אמן, אזי יקוים בו הכתוב 'וַיְחַדֵּל לְעוֹלָם' רח"ל, אך הנזהר לענות אמן כראוי יקוים בו הכתוב 'וַיְחִי עוֹד לְנֶצַח לֹא יָרָאָה הַשְּׁחֵת'.

תורת יחיאל תהלים מט

חטופה קטופה ויתומה

קל.

"וְלִרְשָׁעֵי אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לְסַפֵּר חֻקִּי" (תהילים נ טז).

בהלכה (שו"ע או"ח קנד) מבואר שישנם ג' אמנים שאסור לענותם – חטופה קטופה ויתומה, וניתן למצוא רמז לכך מפסוק זה: שהרי ידוע שהעונה אמן כראוי נקרא צדיק, אך לעומת זאת מי שאינו עונה אמן כראוי נקרא רשע, וזהו שאמר הכתוב "וְלִרְשָׁעֵי אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לְסַפֵּר חֻקִּי" – **'חק' ר'ת חטופה קטופה ויתומה'**, כלומר, אמנים אלו מוטב היה שלא תענם כלל.

דברי אליהו עמ' קסג

גדול העונה אמן

קלא.

"אֶקְרָא לֵאלֹקִים עֲלִיּוֹן לֵאמֹר עָלִי" (תהילים נז ג).

'אקרא לאלוקים עליון' – סופי תיבות 'אמן', מכאן רמז שהעונה אמן נמצא במעלה עליונה [-'עליון'] לעומת המברך כמאמר חכמינו (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

אוצר תהילות ישראל תהילים נז א

קלב.

עונש המזלזל

"לִבְנֵי וְרָאוּ מִפְּעֻלוֹת אֱלֹקִים נִזְרָא עָלֵיהֶּ עַל בְּנֵי אָדָם" (תהילים סו ה).

'מִפְּעֻלוֹת אֱלֹקִים נִזְרָא' – ראשי תיבות 'אמן', ללמדנו כי עונשו של המזלזל בעניית אמן הוא נזרא, כפי שמסופר בספר 'דרך משה' [ליום אחד עשרה] על עונשו של החסיד שזלזל בעניית אמן על ברכת קטן.

זה השער תהלים סו ה

קלג.

לחיים ולא למוות

"הַשֵּׁם נִפְשָׁנוּ בְּחַיִּים וְלֹא נָתַן לְמוֹט רִגְלָנוּ" (תהילים סו ט).

'בְּחַיִּים וְלֹא נָתַן' – סופי תיבות 'אמן', רמז להבטחת חז"ל כי בזכות עניית אמן זוכה האדם לשכון בגן עדן וניצול מרדת שחת.

זה השער תהלים סו ט

קלד.

תנו עוז לאלוקים

"תִּתְּנוּ עֹז לְאֱלֹקִים עַל יִשְׂרָאֵל גִּאֲוָתוֹ וְעֶזְזוֹ בְּשַׁחֲקִים" (תהילים סח לה).

ראשי התיבות 'על ישראל גאותו ועזו בשחקים' עולים לגימטריה 'אמן'. רמז כי עניית אמן היא הנותנת עוז וכח לשכינה הקדושה, כמבואר בשל"ה הקדוש [מסכת תמיד אות פ].

יו"ר 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

קלה.

יראת שמים

"נִזְרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֵׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נָתַן עֹז וְתַעֲצָמוֹת לְעַם" (תהילים סח לו).

'נִזְרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֵׁיךָ' – ראשי תיבות אמן, רמז לכך שעניית אמן בכוונה מגבירה את האמונה בלב האדם ומוסיפה יראת שמים בליבו.

תוספות השלם חלק ה השלמות לעמ' קיג; נוטרי אמן ח"ב עמ' רסג

קלו.

לא ישוב דך נכלם

"אֵל יִשׁוּב דָּךְ נִכְלָם" (תהלים עד כא).

ראשי התיבות 'אל ישוב דך נכלם' הם 'אדנ-י', ואותיות סופי התיבות – 'לבכ"ם' הם בגימטריה

צ"ב שהוא בגימטרייה 'אמן' עם הכולל, מכאן רמז לדברי חז"ל שאפילו אדם שהוא עני במעשים טובים, אם ישתדל בעניית אמן בכוזנתה המזורה על אדנותו יתברך, יזכה לכך ש'לא ישוב דך נבלס' ויפתחו לו שערי גן עדן.

נוטרי אמן ח"א עמ' רל

אלס בעניית אמן

קלז.

"מלא פניהם קלון ויבקשו שִׁמְךָ ה'" (תהלים פג יז).

'מלא פניהם קלון' – סופי תיבות אמן, והמילה 'מלא' היא אותיות 'אלס' כי אותם השותקים כאלם בשעת חזרת הש"ץ ואינם עונים אמן, עליהם הכתוב אומר 'מלא פניהם קלון', כי מה יענו ליום פקודה בעת אשר ישאלום מדוע נמנעו מלענות אמן?!

רחמי האב אות נז; טהרת הקודש ח"ב עמ' יט

מחיל אל חיל

קלח.

"יִלְכוּ מִחִיל אֶל חִיל יִרְאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן" (תהילים פד ח).

צירוף ראשי וסופי המילה 'בציון' הוא 'בן', וראשי וסופי התיבות של המילים 'אלקים בציון' – הם 'באמן'. רמז לכך שבזכות אמן שעונה הבן אמן, ניצלים חוריו מדינה של גיהנם ומעלה אותם מחיל אל חיל בגן עדן, עד יזכו לראות פני אלקים חיים עם שאר הצדיקים.

חזה ציון (לרבי עמנואל חי ריקי) תהלים פד ח

אמן לשיבה טובה

קלט.

"עָנִי אֲנִי וְגֹזַע מִנְעֵר נִשְׁאֲתִי אִמְךָ אֶפְזָנָה" (תהלים פח טז).

'מנער נשאתי אמך' – ראשי תיבות אמן, מכאן רמז לדברי חז"ל שהעונה אמן קורעים לו גזר דינו, וכביכול מונח כאן הסבר לאותו אדם שבאחרית ימיו סובל מעוני ומכאובים, שאין זה אלא משום שמנערותו לא הרגיל עצמו לענות אמן עם הציבור, ואילו היה מקפיד על כך היה נקרע גזר דינו והיה פנוי [-'אפזנה'] מן הייסורים.

תורת יחיאל תהלים פח

יפול מצדך

קמ.

"יִפֹּל מִצְדֶּךָ אֵלֶיךָ וְרִבְבָּה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יָגֵשׁ" (תהילים צא ז).

הנה ידועים דברי הזוהר שעל האדם לענות מידי יום צ' אמנים וד' קדושות, ונראה שדברים אלו נרמזו במילה 'מצדך' – רמז כי בזכות הצ' אמנים זהו ד' קדושות שלך, לא יגשו אליך המזיקים.

עוללות יהודה תהלים צא ז

קבא.

אמן מורידה שפע

"מִצְמִיחַ הַצִּיר לְפָהֳמָה וְעֹשֶׂב לְעִבְדֵי הָאָדָם לְהוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ" (תהלים קד יד).

'להוציא לחם מן הארץ' - סופי תיבות 'צ' **אמן**, רמז לכך שהמקפיד על תקנת חז"ל ומהלל את הקב"ה בכל יום בעניית צ' אמנים, מוריד שפע ממרוזמים לכל יושבי הארץ.

תורת יחיאל תהלים קד

קמב.

נמלטים מכל צרה

"אָנָּה ה' מְלִטָּה נַפְשִׁי" (תהלים קטז ה).

'אנא מלטה נפשי' - ראשי תיבות 'אמן', רמז כי בזכות עניית אמן נמלטים מכל צרה.

אז ישיר משה עמי רפא בשם הגר"א קסלר

קבג.

אריכות ימים

"כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינֵי מִן דִּמְעָה" (תהלים קטז ח).

'נפשי ממות את' - ראשי תיבות 'אמן', ללמדנו כי עניית אמן כהלכתה הינה סגולה לאריכות ימים.

שער שמעון מערכת אלף אות ט

קמד.

מה אשיב

"מָה אֲשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְמוּלוֹתָי עָלַי" (תהלים קטז יב).

ראשי התיבות 'מה אשיב לה כל' עולים לגימטרייה 91, כגימטרייה של 'אמן', כי כאשר מבקש האדם להודות להקב"ה ולהשיב לו ולו מעט על חסדיו הרבים, ראוי שיקפיד יותר על עניית אמן.

יו"ר 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

קמה.

מבטלת גזירות רעות

"אֲשֹׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֹא עֲזָרִי. עֲזָרִי מֵעַם ה'" (תהלים קכא א-ב).

'ההרים מאין יבוא' - סופי תיבות אמן, רמז לכך שעניית אמן מבטלת גזירות רעות.

שמחה בלבי תהלים קכא א

שומר ישראל

קמז.

"הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל" (תהילים קכא ד).

"נום ולא ישן" – סופי תיבות 'אמן', כי בכוח אמונתנו בבורא עולם זוכים אנו לשומר ישראל – שהקב"ה ישמור ויגן עלינו בכתוב [ישעיה כב ב] "שמר אמנים".

פירוש לחם רב על פרק שירה אות כד

עוז ישועתי

קמז.

"ה' אֵל-נִי עֹז יִשׁוּעָתִי סִפְתָּה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נִשְׁקָ" (תהילים קמח).

ראשי התיבות 'א-דני' עוז ישועתי עולים לגימטרייה צ"א כגימטרייה של 'אמן', וכמו כן המילה 'סוכה' שעניינה מופיע בסמוך למילים אלו היא בגימטרייה צ"א, ללמדנו עד כמה גדול כוחה של אמן להצלה מכל פגע.

ראה ביאור ספר תהילים לרמ"ד וואלי תהילים קמ ח; פדה את אברהם מע' סמ"ך ד

ימוטו עליהם גחלים

קמח.

"יְמוּטוֹ עֲלֵיהֶם גַּחְלִים בָּאֵשׁ יִפְלֹם בְּמַהֲמֹרֹת כָּל יְקוֹמֵנו" (תהילים קמ יא).

'גחלים' בגימטרייה אמן, מכאן רמז לדברי הזוהר הקדוש שעניית אמן משברת וממוטטת את כח החיצונים, וזהו שאמר הכתוב "ימוטו עליהם גחלים", כלומר שעניית אמן תיפול על ראש המקטרגים ויפלו בתהומות שמהם לא יוכלו לקום.

שערי ארוכה אות ח

אך צדיקים יודו לשמך

קמט.

"אֲךָ צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ" (קמ יד).

ראשי התיבות 'אך צדיקים' עולים לגימטרייה 'אמן', מכאן רמז לדברי חז"ל [שבת קיט ב] שהעונה אמן פותחים לו שערי גן עדן, ויזכה להיות נמנה עם הצדיקים רואי פני ה' בגן עדן.

שמחה בלבי תהלים קמ יד

סגולה לפרנסה

קנ.

"עֲיִנִי כָּל אֱלֹהִיךָ יִשְׁפְּרוּ וְאַתָּה גּוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתָו" (תהילים קמה טו).

ראשי התיבות 'עֲיִנִי כָּל אֱלֹהִיךָ' עולים לגימטרייה 'אמן', מכאן רמז כי מי שהוא 'שומר אמונים' כלומר, שעניו נשואות כל העת כדי לזכות לקדש שם ה' בעניית אמן, יזכה לנאמר בהמשך הכתוב: "ואתה גותן להם את אכלם בעתו", ולברכה שבפסוק הבא "פֹּתַח אֶת יָדְךָ" – שאף ראשי התיבות שלה עולות לגימטרייה 'אמן'.

נחל איתן פר' תרומה

פֹּתַח אֶת יָדְךָ

קנא.

"פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן" (תהילים קמה טז).

בעת הזכרת פסוק זה בתפילת 'אשרי', יש לכונן שראשי התיבות 'פֹּתַח אֶת יָדְךָ' הינם בגימטרייה צ"א כגימטרייה של 'אמן'.

הנהגת האריז"ל, מובא בהנהגות אדם דף ו

ראשי התיבות 'פֹּתַח אֶת יָדְךָ' הם פא"י שזהו השם המסוגל לפרנסה, והגימטרייה שלהן שווה ל'אמן', כי ראשי התיבות אמן הם 'א-ל מלך נאמן', ובאמירת אמן בכוזנת 'א-ל מלך נאמן' מגלה האדם את אמונתו בהקב"ה שהוא נאמן לשלם שכר טוב ליראיו ותמיד יזמין לו כדי פרנסתו בנחת ולא בצער.

צדה לדרך פרשת שלח

אמן בספר התהילים

קנב.

ידוע כי דוד המלך ע"ה חילק את ספר התהילים לחמשה ספרים, כנגד חמשה חומשי תורה [כנזכר ב"יהי רצון שאחר אמירת תהילים]. והנה התוספות במסכת קידושין (לג א ד"ה שני) מציינים כי את כל הספרים, פרט לספר החמישי – האחרון, מסיים דוד המלך במילה אמן, וכדלהלן:

הספר הראשון מסתיים בפסוק: "ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם **אמן ואמן**" (תהילים מא יג); **הספר השני** בפסוק: "וברוך שם כבודו לעולם, וימלא כבודו את כל הארץ **אמן ואמן**. כלו תפילות דוד בן ישי" (שם עב יט-כ); **הספר השלישי** בפסוק: "ברוך ה' לעולם **אמן ואמן**" (שם פט ג), ואף **הספר הרביעי** מסתיים בפסוק: "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם **אמן**, הללו-ה'" (שם קו מו).

מפני מה הספר החמישי אינו מסתיים באמן?

מבאר הגר"ש אלגזי: 'אמן' מסמלת סוף וסיום. אילו היה מסיים דוד המלך את ספר התהילים כולו ב'אמן', היה משמע מכך שכבביכול כלו שבחי הקב"ה, על כן לא סיימו באמן. אולם את יתר הספרים סיים ב'אמן' שכן הספרים שאחריהם בהם ממשיך דוד המלך להלל ולשבח את ה', מוכיחים שה'אמן' בה סיים את הספר הקודם אין משמעותה סוף וסיום לשבחי ה', כי אם סוף וסיום לאותו ספר.

גופי הלכות פרק כב כלל תקנב

פרק רביעי

ש"ס, סדר התפילה ועוד

תלמוד בבלי

בבא האמון

קנג.

במסכת ברכות (ה ב) מסופר כי כשביקר רבי יוחנן את רבי אליעזר בעת חוליו נתן רבי יוחנן את ידו לרבי אליעזר והקימו ממיתת חוליו, ובלשון הגמרא: "יהב ליה ידיה ואוקמיה".

"יהב ליה ידיה" בגימטריה 91 בגימטריה של 'אמן', לרמז כי בבא ייחוד השמות הנעשה בעניית אמון שהיא מביאה חיים ושפע לעולם, הקים רבי יוחנן את רבי אליעזר ממיתת חוליו.

ארצות השלום ברכות ה ב

חמישים שערי בינה

קנד.

"כל העונה אמון בכל כוחו - פותחין לו שערי גן עדן...מאי אמון? א-ל מלך נאמן!" (שבת קיט ב). רמז לדברי חז"ל אלו נוכל למצוא בכך שהמילה 'נאמן' מורכבת מהאות ג' ומ'אמן', האות ג' רומזת לחמישים שערי גן עדן ואחריה באה המילה אמון, ומכאן שהעונה אמון פותחים לו שערי גן עדן.

אמרי אמת ליקוטים עמ' קטו

שמן אפרסמון

קנה.

במסכת תענית (כה א) מספרים חז"ל שהקב"ה אמר לרבי אלעזר בן פדת שמזומן לו לעולם הבא שלוש עשרה נהרות של שמן אפרסמון.

והנה האותיות האמצעיות של שמן אפרסמון הם 'פרס' והאותיות הנותרות מצטרפות למילה 'אמן' מכאן רמז לכך שהמקפיד על עניית אמון נפתחים שערי גן עדן ועתיד הוא להתענג מנחלי אפרסמון. עוד יש לרמז בזה, כי אמון הוא ראשי התיבות 'מתענג נחלי אפרסמון'.

בית היין מאמר ג

מאן הוי ליזמא

קנז.

"רב איקלע לדרדשיר, מכריז ואמר: מאן הוי לי ליזמא" [יבמות לו ב].

'מאן' אותיות 'אמן', ומכאן נראה לבאר בסוד כוונת חז"ל, שרב היה מחדש בכל יום ביתר שאת ובמעלה גדולה מאתמול, יחוד חדש בסוד אמן שהוא שילוב הוי"ה ואדנות, ועל ידי כך היה מוריד בכל יום השפעות חדשות לעולם.

תפארת שלמה מועדים, ליום הכיפורים

איזהו גיבור

קנז.

"איזהו גיבור הכובש את יצרו" [אבות א יב].

בספר בית ה' כתב: איזהו גיבור? הכובש את יצרו בעניית אמן, שהרי חז"ל המשילו (ברכות ג ב) את העונה אמן לגיבור הנוצח במלחמה. רמז לדבריו נוכל למצוא בכך ש'הכבש יצרו' בגימטריה 'בעניית אמן'.

ואפשר להוסיף ולבאר שסגולת מצות אמן היא גדולה ביותר לכבוש את יצרו, שכן בכל מצוה אנו צריכים להקדים ולומר 'לשם ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה', ואילו מצות עניית אמן, היא עצמה מהווה את ייחוד שמות ה', שכן היא בגימטריה הוי"ה אדנ-י.

בגדי שש אבות א יב

ואל תאמן בעצמך

קנח.

"ואל תאמן בעצמך עד יום מותך" [אבות ה ח]. 'ואל תאמן' נוטריקון 'ואם לא תאמר אמן' רמז לדברי חז"ל שמי שאינו נזהר בעניית אמן יורש גיהנם, וזהו שאמרו חכמים 'בעצמך עד יום מותך', שיהיה בעצמותיו עד מותו ועד בכלל, ולא יקום בתחיית המתים רח"ל.

ענף ע"ץ עבת אבות ה ח

נקרא חסיד

קנט.

"האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דברכות" [בבא קמא לא].

'מילי' [עם הכולל] בגימטריה 'אמן', לרמז שהרוצה להיות חסיד לא די שיקפיד לברך את הברכה כדת וכדין, אלא עליו גם להקפיד שברכתו תיענה אמן כראוי.

הרה"ג ר' אהרן צבי מרמורשטיין - ר"כ סערט וויז'ניץ ב"ב

צ"א פרקים

קס.

בסדר קדשים ישנם צ"א פרקים, ובספר 'מעשה רוקח' כתב שפרט זה הוא רמז לכך שהיחוד הנעשה על ידי הקרבנות הוא דוגמת היחוד הנעשה על ידי עניית אמן שהיא בגימטריה של שני השמות הקדושים, ועל כן נקראים הם בשם 'קרבן', שמקרבם ומייחדים את מידותיו של הקב"ה הנרמזות בשמות אלו.

בצדור החיים פ"י אות יג

סדר התפילה

פועל ישועות

קסא.

בסיום ברכת אהבה רבה אנו אומרים "כי א-ל פועל ישועות אתה".

ראשי התיבות 'פועל ישועות אתה' [וכן של המילים 'א-ל פועל ישועות'] הינם בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן', מכאן רמז כי על ידי עניית 'אמן' בה כלולים שני שמותיו של הקב"ה נשפעים על האדם חסדים וישועות.

נחל איתן פרשת תרומה

חמש עשרה זוים

קסב.

ברכת 'אמת ויציב' פותחת במילה אמת ולאחריה יש חמש עשרה מילים רצופות המתחילות באות ו': 'ויציב ונכון וקיים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתוקן ומקובל וטוב ויפה'. חמש עשרה פעמים ו' עולה למניין 90 ובתוספת א' שבראש המילה אמת יש בידינו 91 בגימטריה של אמן. כי מי שאינו יכול מסיבה כלשהי לענות תשעים אמנים ביום כתקנת חז"ל, יבזון בחמשה עשר הזוין האלו ויחשב לו הדבר כאלו ענה תשעים אמנים.

'תיקוני זוהר חדש' קלב א

ויש להוסיף בזה שעניית אמן נרמזת אף בסיומה של תפילה זו, שכן ראשי התיבות: "דורות זרע ישראל לעבדיך" עולים לגימטריה 'אמן'.

העורך

גאל ישראל

קסג.

סופי התיבות של הברכה "ברוך אתה הוי"ה גאל ישראל" עולים לגימטריה צ', ויחד עם האלף של "אד-ני שפתי תפתח" הנאמרת מיד אחרי כן, עולים לגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן'.

ויש לומר בזה, שלפי שה'אמן' כבר כלולה בסופי התיבות של ברכת 'גאל ישראל', יוצאים בכך ידי חובת עניית אמן על ברכה זו, שהרי נמנעים מלענות אמן אחריה כדי לסמוך גאולה לתפילה [ראה שו"ע או"ח סו"ז ומשגיב שם לד], ומה טוב לכון זאת באותה שעה.

ספר זכירה דף י

מחילת עוונות

קסד.

ראשי התיבות של תפילת "סלח לנו אבינו" הם בגימטרייה צ"א בגימטרייה של אמן, מכאן רמז כי בזכות עניית אמן זוכה האדם למחילה, סליחה וספרה.

שערי נסים עמ' פב

גזירת מלכות יוון

קסה.

תפילת אין באלוקינו מתחילה לפי סדר אותיות 'אמן' – **א**ין **ב**אלוקינו, **מ**י באלוקינו, **נ**ודה לאלוקינו, ומסת"מ בברכה – **ב**רוך אלוֹקינו, **א**תה הוא אלוֹקינו, ומובא במדרש קדמות שבזמן מלכות יוון גזרו שלא לענות אמן, וכדי שלא תשכח תורת עניית אמן מישאל תיקנו תפילה זו, ואף על פי שהתבטלה גזירה לא עקרו תקנה ממקומה.

מאי חנוכה [לר"י רצאבי] בשם מהר"י ונה מחכמי תימן

ואפשר שלפי שגדול העונה יותר מן המברך לכך הקדימו כאן רמז ה'אמן' ל'ברוך אתה'.

ובנה ירושלים

קסו.

בסופה של הברכה השלישית בברכת המזון אנו אומרים: "ובנה ירושלים **ע**יר ה**ק**ודש" – ראשי התיבות בגימטרייה 'אמן'. מכאן רמז לדברי חז"ל [ספרי האזינו שכ] שחטאם של בני ישראל בדור החורבן היה על שלא ענו אמן אחר דברי הנביאים בשעה שהיו מברכים אותם.

פרי יצחק מערכת א

בברכה שלימה ונאמר אמן

קסז.

בסיום ברכת המזון אנו אומרים: "כן יברך אותנו כולנו יחד בברכה שלימה ונאמר אמן", והנה לכאורה היה מקום להבין ממי אנו מבקשים שיצטרף אלינו לעניית אמן?

ובדרך רמז יישב זאת בעל 'אמרי שאול' ממודז'ין בג' אופנים:

א. ידוע כי המקפיד על עניית אמן זוכה לכל הברכות ולכל הטוב, ולזאת מרמזות מילים אלו – כי אם רוצים אנו לזכות 'בברכה שלימה' עלינו להקפיד על 'ונאמר אמן'.

ב. עוד ידוע מספרי ההלכה כי ברכה מושלמת היא רק זו שענו אחריה אמן, וזהו הרמז: הרוצה שבברכותיו יהיו בגדר של 'ברכה שלימה', עליו להקפיד על 'ונאמר אמן'.

ג. הלכה היא שיש להמתין מלענות אמן עד לסיום הברכה, ואין לענותה בטרם סיים המברך את ברכתו, וזהו הרמז: עליך להמתין עד שתהיה 'בברכה שלימה' – שהמברך ישלים את ברכתו ורק אז 'ונאמר אמן'.

אמרי שאל פר' נח

המלכת הבורא

קסח.

בקדושה הנאמרת בשחרית של שבת אנו אומרים: "ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך".

ראשי התיבות **כי מחכים אנחנו לך** הן בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן', שהיא ראשי התיבות **א-ל מלך נאמן**. כי אין גדול מעניית אמן כדי לבטאות את כסופיו של היהודי להמליך את הבורא על עולמו.

יו"ר בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

ניתנה בסיני

קסט.

במוסף של שבת בתפילת "תכנת שבת" אנו אומרים את המילים **"אז בסיני נצטוו"** שראשי התיבות שלהם הוא 'אמן', מכאן רמז שאף מצוות עניית אמן נתנה בסיני.

פירוש התפילות והברכות לר"י בן יקר תפילת מוסף של שבת; מעט דבש סימן מז אות ת

מכבדים ומעריצים

קע.

בקדושת כתר הנאמרת במוסף של שבת אנו אומרים: "משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו להעריצו".

ראשי התיבות **איה מקום כבודו להעריצו** הן בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן', ללמדנו עד כמה מכבדת ומרוממת עניית אמן את הקדוש ברוך הוא.

יו"ר בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

נצור מצות אלקיך

קעא.

בסוף זמר 'דרור יקרא' נאמר: "נצור מצות אלקיך".

ראשי התיבות **נצור מצות אלקיך** הם 'אמן'. מכאן רמז לחובת האדם להיזהר במצות עניית אמן.

שערי ניסים ח"א עמ' רפב

בורא עולם בקנין

קעב.

בזמר "איש חסיד היה" הנאמר במוצאי שבת, אנו אומרים: "בורא עולם בקנין השלם זה הבניין".

ראשי התיבות 'בורא עולם בקנין השלם זה הבניין' עולים לגימטרייה 'אמן', ובנוסף סופי התיבות 'בורא עולם בקנין' הם 'אמן', מכאן רמז שהאמונה [המבוטאת ביותר בענייני אמן] היא יסוד הבריאה ויסוד הכל.

פירושים נחמדים עמ' נט

ונאמר אמן

קעג.

בברכת החודש אנו מסיימים את הבקשה – "יהי רצון שתחדש עלינו" במילים "ונאמר אמן".

בפשטות כוזנתנו בכך היא לענות אמן על הבקשות שביקשנו שאכן יתקיימו. אולם האדמו"ר מהר"ש מיעריסלב מפרש זאת בדרך דרש, כי המילים "ונאמר אמן" הינם ברכה בפני עצמה – שיהיה בזה החודש רק שמחות וכל אחד יענה אמן על ברכת חבירו ואיחוליו, זהו "ונאמר אמן" – איש בשמחת רעהו.

טעמי המנהגים עמ' קצד

מועדים

עשרת ימי תשובה

קעד.

'תשרי' בגימטריה 910 – בגימטריה של עשר פעמים 'אמן', רמז לכך שבעשרת ימי תשובה על האדם להקפיד ביתר שאת על עניית אמן, שסגולתה רבה להועיל שיצא זכאי בדינו.

בת עין פרשת כי תבא, וראה חמדת ימים יו"כ ג עה

סוכה בגימטריה אמן

קעה.

המילה סוכה שווה בגימטריה [צ"א] למילה 'אמן', עליה אמרו חז"ל [שבת קיט ב]: "מאי אמן – א – ל – מלך נאמן". והנה, סופי התיבות של 'א – ל מלך נאמן' עולים לגימטריה 'סכך', ולגימטריה 'על', שכן כלפי דוד המלך ע"ה נאמר בפסוק [שמואל ב' כג א]: "וַיָּבֹא הַגִּבּוֹר הַקָּסָם עָלָי, וַדְרִשׁוּ חֲז"ל [במ"ר קרה יח כא] ש'על' בגימטריה מאה, רמז לכך שדוד הוא שתיקן מאה ברכות [שעליהן עונים אמן].

והעניין בזה הוא שהסוכה הנקראת צילא דמהימנותא מסמלת אמונה, וגם האמן הנאמרת על הברכות היא בחינת האמונה כפי שנאמר [ישעיה כו ב] "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים", ודרשו חז"ל [שבת סז]: "אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שומרים אמן'.

פרדס אליעזר פ"ה; אזור אליהו סוכות

ט"ו בשבט

קעו.

פרשת בשלח שבה הגיעו ישראל לדרגות גבוהות של אמונה חושית, כפי שנאמר "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", נקראת לעולם קודם ט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילן. והנה 'אילן' הוא בגימטריה אמן, ללמדך כי זמן זה הוא מסוגל במיוחד לחיזוק האמונה, ובו מתעוררת ביותר חובת האדם להתחזק בכל עת באמונה בה' יתברך.

ראה י"טב פנים ח"ב לימי שובבים

עניינים שונים

"אחד מלך נאדר"

קעז.

אמן היא ראשי תיבות 'אחד מלך נאדר', רמז לכך שהעונה אמן מיוחד בכך את שני שמותיו של הקב"ה - הוי"ה ואדנ"י העולים יחדיו לגימטריה אמן, ובכך נאדר שמו יתברך.

ראה ביאור הב"ח לפרדס רימונים עמ' א'

במסירות נפש

קעח.

'אמן' - ראשי תיבות 'אני מוסר נפשי', ללמדך שכל איש מישראל מחויב למסור נפשו על עניית אמן.

וכבר ידוע המעשה המובא בזוה"ק (פר' תרומה קס"א) אודות אותו נער שהיה נראה כעם הארץ גמור, אולם נלקח לחתן אצל אחד מגדולי הדור שראה כיצד מסר נפשו פעם וקפץ מן הגג לארץ כדי לענות אמן אחר הקדיש. לימים אכן התברר שאותו נער הסתיר עצמו ובאמת היה גדול מאוד בתורה וביראה, וכל זאת ניכר בו רק מתוך שמסר נפשו לעניית אמן.

ספר הגן ודרך משה ליום י"א, וראה 'ליקוטים מפרדס' ערך אמן

אינו ניזוק

קעט.

החיד"א (מדבר קדמות א לג, מובא לעיל במדור זה פרק ג), מביא כי כל האומר תשעים אמינים ביום, אינו ניזוק מכישוף. ורמז לכך: 'אמן' ראשי תיבות: 'אינו ניזוק מכישוף'.

אבות הראש מערכת ב

בן העולם הבא

קפ.

'אמן' סופי תיבות 'בן העולם הבא'. רמז לדברי חכמינו זכרונם לברכה (סנהדרין קי ב) שקטן זוכה לעולם הבא משעה שיענה אמן.

רמזים וגימטריאות [ירושלים תר"צ] עמ' טו

א' קודמת לב'

קפא.

האות הראשונה במילה 'ברכה' הינה ב' ואילו האות הראשונה של 'אמן' היא א', הקודמת לאות ב'. ללמדך כי ענייית האמן חשובה מאמירת הברכה, כפי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות נג ב) "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

אור התורה שיר השירים א ג

ב' פעמים אמן

קפב.

'מלאך' בגימטרייה 91 - 'אמן', וכן 'האל-קים' בגימטרייה 91 - אמן. שתי פעמים אמן עולה אפוא בגימטרייה 'מלאך האל-קים'. ולכן טוב שישמעו שתי אנשים את ברכותיו ויענו אמן אחריהם.

עשרה מאמרות מאמר חקור הדין חלק ב פרק טו

אחרי אמן נמשך הנס

קפג.

בסדר האלף בית, האותיות שאחר א.מ.ן, הם ב.ג.ס - לרמז שאחרי אמן נמשך הנס.

נר ישראל (למגיד מקוזניץ) כוונת חנוכה

עולם מלא

קפד.

אמן בכתב מלא [אל"ף מ"ס נו"ן] הוא בגימטרייה 297, בגימטרייה של 'עולם מלא' [ע"ן וא"ו למ"ד מ"ס], מכאן רמז לדברי חז"ל שהעונה אמן בכל כוחו [היינו במילואו] פותחין לו שערי גן עדן [הנקרא 'עולם מלא']. וכן אמרו (סנהדרין יב) שהתניק זוכה לחיי עולם הבא משעה שיוכל לענות אמן.

'רגל ישרה' (לרצ"א מדינוב) מערכת א אות צח

עשרה בטלנים

קפה.

התקנה הקדומה שיהיו בכל עיר עשרה בטלנים - שבטלים ממלאכתם ועוסקים בתורה, נועדה גם שיהיו כל העת בבית הכנסת עשרה שעונים 'אמן'. רמז לדבר 'בטלן' בגימטרייה צ"א, בגימטרייה של 'אמן'.

לחמי תודה דף פט

בשעת החופה

קפז.

המילה 'חופה' מרמזת לייחוד הנעלה של השמות הקדושים הוי"ה ואדנות שעולים צ"א כמנין 'אמן': ח' מרמזת לשמונה אותיותיהם של השמות הקדושים, ושאר שלושת האותיות 'ופה' בגימטריה צ"א, ואמר הרה"ק רבי משה מראזודוב שחתן בן תורה צריך להרהר על רמז זה בעת חופתו.

קונטרס ימי שמחה ויז'ניץ עמ' מ"ג

מעניית אמן וגאליס

קפז.

כתב בעל 'עצי המערכה' (מערכה א אות ו) שהגאולה השלמה תבוא בזכות עניית אמן. רמז נאה לזה ניתן למצוא בכך ש'אמן' היא ראשי התיבות '**מ**עניית **א**מן **ג**אליס'.

עוד כתב ב'עצי המערכה' שהזהיר לענות אמן אחר כל הברכות ששומע, זוכה להתפרנס ברווח ולא יצטרך לידי מתנת בשר ודם. ויש לרמוז לכך שאמן היא ראשי התיבות '**מ**עניית **א**מן **ג**רווחים'.

עוד ידוע מחז"ל (אליהו זוטא ב) שלעתיד לבוא ניצולים הרשעים מן הגיהנום בזכות עניית אמן, ורמז לכך הוא ש'אמן' היא ראשי התיבות '**א**מן **מ**צלת **ג**ידחים'.

משמחי לב מערכה א

צדקו יחדיו

קפח.

אמרו חז"ל במשנה (ברכות ט ה) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", וכן אמר הכתוב (תהלים יט י) "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו", ללמד כי כל מדה ומדה שמודד הקב"ה לאדם היא לטובה.

ויש לומר בדרך רמז שעל זה אמר הכתוב (תהלים פט ג): "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", אמן ר"ת '**א**ם **מ**ודד **ג**עים' ו'**א**ם **מ**ודד **ג**וראים', דהיינו בין אם ה' מודד נעימות וטובות ובין אם מודד נוראות ופחד, בכל עניין יהיה מבורך, ובתפילת הערב אומרים בני חז"ל: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ברוך ה' ביום וברוך ה' בלילה" ללמד שהן ביום שהוא בחינת חסד והן בלילה שהוא בחינת דין תמיד אנו מהללים את שם ה'.

אלה דברי שמואל עמ' רנב, בשם רבי שמעלקא מניקלשבורג

מעצמה של אמן

סיפורו המרתק של ארגון "בני אמונים"

הסוכריות המרשרשות שחילק רבי חיים בן ציון מרמורשטיין ז"ל לילדים שענו אמן בבית הכנסת הבני ברקי בו התפלל, תורגמו כעבור שנים על ידי בנו יבלחט"א הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, נשיא ומייסד ארגון "בני אמונים", למאות אלפי פרסים יקרי ערך שחולקו למאות אלפי נערים ותלמידי ישיבות שהתעוררו בעניית אמן.

מלאים וגדושים כבר בשפע של 'אמונים', כי כך הנהיג האיש בביתו: מדי בוקר נעמדים בני ביתו לפניו וקוראים באוזניו בזה אחר זה את ברכות השחר, כדי לזכות את האב בעניית אמן. גם בשנים הבאות, כל צאצא שמתארח בביתו, מתבקש לברך את ברכתיו באוזני הסבא שליבו היוקד משתוקק לעניית עוד אמן ועוד אמן.

וחולפות להן השנים, בי"ג אלול תשס"ג משיב אותו יהודי נלבב את נשמתו הטהורה לבוראה. לבניו וצאצאיו שמבקשים לעשות משהו לעילוי נשמתו, אין

בני ברק הקטנה, לפני ארבעים שנה. בבית הכנסת הקטן בשכונת 'רמת אהרן', עומדים להם כמה דרדקים בצוותא, מצטופפים סביב יהודי של צורה שפניו זורחות באושר עילאי, מפיו נשמעת שוב ושוב המילה 'א-מ-ן' בכוונה רבה אחר ברכות השחר היוצאות בקול דקיק מפי הילדים. לאחר שסיימו את ברכותיהם הוא שולף מכיסו כמה סוכריות ומחלק בשמחה לילדים שזיכו אותו בעניית אמן.

לא רבים ממתפללי בית הכנסת יודעים כי אותו יהודי מגיע לבית הכנסת כשכיסיו

יעקב דב מרמורשטיין שליט"א מארה"ב אל כמה מידידיו ובפיו רעיון חדש וייחודי, להקים ארגון שיגביר את המודעות לענייית אמן בקרב עם ישראל. הרעיון נשמע תחילה יומרני מידי, רבים פקפקו בהצלחתו, איש לא האמין באותו שלב עד כמה עתיד הרעיון לחדור אל כל שכבות הציבור.

אך לא איש כר' יעקב דב יירתע ממשימה כזו, מרגע שנפלה במוחו ההחלטה על הקמת הארגון דבר לא עמד בדרכו. הוא מחליט לצאת לדרך בכל המרץ. ילדי ישראל הטהורים - כך נרקמת התוכנית - יאמרו בכל יום ברכות השחר ב'חברותא', כאשר האחד מברך - השני עונה אמן אחריו, וכאשר השני מברך - יענה הראשון אמן אחריו. התוכנית קורמת עור וגידים - המהפכה החלה!

בראש ובראשונה, בטרם החל בצעדים של ממש, עולה ר' יעקב דב אל מעונם של גדולי ישראל ומעלה בפניהם את הרעיון. בזה אחר זה מביעים הם את התפעלותם מהרעיון, ומוסיפים דברים נשגבים במעלתה של מצות ענית אמן. פה אחד סומכים מרגן ורכנן את ידיהם על ראשי הארגון ומתווים להם את הדרך אשר ילכו בה.

זה לא קרה ביום אחד. בשלב הראשוני הצטרפו לפרויקט 'רק' 5000 ילדי תלמודי תורה בבני ברק שהחלו לומר ברכות השחר בחברותא, אחד באוזני חברו. הרעיון החדש צובר תאוצה והצלחה בלתי רגילה. עוד ועוד תלמודי תורה מביעים את בקשתם לצרף את חניכיהם לארגון "בני אמונים" והלפיד הקטן שהודלק זה עתה הופך עד מהרה לא -בוקה מאירה וזוהרת.

יותר מידי במה להסתפק. מיד עם פטירתו הם מקבלים על עצמם להתחזק בענייית אמן. אך בכך לא מסתכם העניין. הזרעים הרוחניים שנטע האב הדגול מצמיחים עד מהרה משהו גדול בהרבה... פרויקט אגדי שלא נראה כמותו מעולם.

קראו לו, לאותו יהודי זכור לטוב, רבי חיים בן ציון מרמורשטיין זצ"ל, ושמו שנחרת באותיות של זהב בספרן של אותם יהודים ברי לבב שהיו "אגודים במצוות", מספר וממחיש לדורות עד היכן מגיע כוחו של יהודי אחד שהתמסר כל ימיו בכל כוחו למצוה מיוחדת. כמה רחוק מגיעה השפעתו של יהודי שעורר והחדיר לסובביו את חשיבותה של מצוה אחת.

הסוכריות המרשרשות שחילק רבי חיים בן ציון בבית הכנסת הבני ברקי בו התפלל, תורגמו כעבור שנים על ידי בנו יבלחט"א הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, נשיא ומייסד ארגון "בני אמונים", למאות אלפי פרסים יקרי ערך שחולקו למאות אלפי נערים ותלמידי ישיבות שהתעוררו בענייית אמן. הבקשה היוקדת שלו לענות אמן אחר ברכות צאצאיו, הפכה לקריאה אדירה המהדהדת מקצה העולם ועד קצהו. הנה התגשמה לה הבקשה הממלאת את פיו של כל יהודי מידי יום "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן...."

ברכות השחר בחברותא

הכול החל בחורף שנת תשס"ח, אז פנה הרב

אף הם למטרת הפצת פעילות הארגון. כך לדוגמא במודיעין עילית, מתחם שעשועים משוכלל מוקם לטובת ילדי ישראל, הון רב מושקע בהקמתו, אך הפעילות בו נערכת ללא כל תמורה כספית. כל

שמבקשים מהילדים הוא לקבל על עצמם לענות עוד ועוד אמנים.

גם המחנכים כבר למדו להכיר את התועלת החינוכית העצומה שברעיון, הרצינות שבה לוקחים הילדים את הרעיון אינה מותרת מקום לספק. פתאום הופכת שעת התפילה לשעה חוייתית רצופת

התעלות רוחנית, ילדים קטנים שעד עתה לא ציפו מהם להרבה מגלים לפתע בגרות ואחריות.

שנים ספורות לאחר הקמתו של הארגון עומד לפנינו כבר ארגון מסודר, מטרותיו ברורות, צוות נרחב בראשות הרב יצחק מנדלקורן שליט"א, מנהל ת"ת סערט ויוניץ בבני ברק, עמל כל העת לפתח רעיונות

לפתח רעיונות נוספים שיוכלו לקדם את פעילות הארגון. אל משרדי תלמודי התורה ובתי הספר מגיעה מדי תקופה חבילה של חומרי הסברה, ובה פלקטים מרהיבי עין מבית היוצר המפואר של 'מלכות וקסברגר'.

הביקוש הולך וגדל

התגובות אינן מאחרות לבוא. אל המשרד הצנוע שנפתח בבני ברק, מתחילות הפניות לזרום. רעיונות, בקשות ותגובות, תלמודי תורה נוספים מבקשים להצטרף וגם בתי הספר לבנות מתחילים לגלות התעניינות. פעילות הארגון הולכת ומתרחבת. כנסי מחנכים ומנהלים נערכים, מכתביהם של גדולי ישראל מתפרסמים, מבצע רודף מבצע.

ימי בין הזמנים מגויסים

מפעם לפעם נערכים כנסי חינוך למנהלי תלמודי התורה ומוסדות החינוך המשתתפים במפעל. כמה נפלא לראות סביב שולחן אחד את טובי המחנכים האמונים על עיצובו של דור העתיד, מחליפים רשמים, מעלים רעיונות ומסיקים מסקנות, והכל למען מטרה אחת - חיזוק עניית אמן בקרב צעירי הצאן.

באומר בצליל ובמעש

שבו יציין את האמנים שזכה לענות בכל יום, וכמסורת הארגון, בסיומו של כל מבצע נערכה הגרלה על מגון פרסים יקרי ערך.

ואלו הן רק דוגמאות בודדות מתוך ים של מבצעים ופעילויות, ועוד לא אמרנו מילה על הספרים המיוחדים "בני אמונים" שהוציא הארגון לאור בשבחה של עניית אמן, על העלונים המושקעים מאירי העיניים "וכל מאמינים" שיוצאים לאור מידי שבת בשבתו בעשרות אלפי עותקים ברחבי העולם ומתורגמים לשלשה שפות, עברית אנגלית ואידיש. מידי תקופה יוצא לאור עלון מיוחד בשם "בני מאמינים" ב130,000 עותקים.

עיון קצר בדפי פעילויותיו של הארגון במשך שנות פעילותו הלא רבות בכמות אך הגדושות באיכות, מותירה את המעיין פעור פה, מסוחרר משפע המבצעים והתכניות שהספיק ארגון אחד להוציא לפועל בפרק זמן קצר כזה. כך למשל, "כה תאמר לבית יעקב" זהו שמה של תכנית מיוחדת שהתקיימה בשנת תשע"ב להחדרת המודעות בקרב בנות ישראל.

"שערי גן עדן" זהו שמה של תכנית נוספת ייחודית שנערכה בשנתיים האחרונות שמטרתה המרכזית להמריץ את הילדים

להעתיק את החיזוק אליו הגיעו במסגרת מוסדות הלימוד לבין כתלי הבית. במסגרת המבצעים קיבל כל ילד כרטיס מיוחד

וייחודי ושמו 'שחר אקדמך'. מיזם זה נועד לקדם ולהפיץ את נושא עניית אמן אחר ברכות השחר בקרב כלל בני הישיבות הקדושות. במסגרת הפרויקט כל בחור שיכרך את ברכות השחר באוזני בחור נוסף ויזכה אותו בעניית אמן אחר ברכותיו, נכנס להגרלה על פרסים יוקרתיים. עד כה הצטרפו לתכנית מעל 10,000 בחורי חמד בישיבות קדושות ברחבי הארץ והיד עוד נטויה אי"ה.

בארגון "בני אמונים" לא מוותרים על אף דרך להטמעת חשיבות עניית אמן, רבים מכם האזינו בוודאי לדיסק המושקע "אמן ואמן" שהפיקו בארגון "בני אמונים" בו נקבצו ובאו לאכסניה אחת טובי עולם הנגינה היהודי למען מטרה שכולה קודש,

האדרתה ופרסומה

של מצות עניית אמן וסגולותיה בקרב רבבות אלפי ישראל. מנהלי הארגון לא ויתרו ולו על הפרט הקטן ביותר, כדי שתהיה התוצאה מושלמת מכל הבחינות.

שחר אקדמך, מיזם ייחודי

אם בשנותיו הראשונות של הארגון התמקד הארגון במיוחד בפעילות לבני נוער, הרי שבשנים האחרונות הרחיב הארגון את תחומי פעילותו לתלמידי הישיבות וגם להמון העם בבתי הכנסת. "גבאי אמן" זהו אחד הרעיונות שהוצאו לפועל במטרה להעמיק את חשיבות עניית האמן בקרב מבוגרים. בבתי כנסיות רבים הוצבו גבאים מיוחדים שתפקידם לעודד את עניית האמן על ברכות השחר.

בתקופה האחרונה יצא הארגון במיזם חדש

מהמשתתפים אף נדו בראשם. 50.000 ילדים זהו מספר מוגזם לכל הדעות, האם הפעם לא לקח על עצמו רבי יעקב דב מעמסה כבדה מדי?! אך לפקודת השנה, בחסדי ד', התבררה המציאות העולה על כל דמיון. למעלה מ-50.000 ילדים השתתפו במהלך השנה בפעילות הארגון.

ולשנה הבאה כשעמד ר' יעקב דב בכנס מנהלי הארגון והבטיח כי 200.000 ילדים יצורפו לארגון עד סוף השנה הבאה, איש כבר לא הרים גבה או הניף ידו בביטול. הפעם כבר ידעו כולם כי בעזרת ה' בסייעתא דשמיא כך אכן יהיה.

כתוספת מרובה על העיקר הקימו בארגון 'בני אמונים' את קו הטלפון הייחודי והמצליח "קול אמונים". מערכת טלפונית זו גדושה בתכנים חינוכיים מרתקים העוסקים כולם בעניית אמן. קו הטלפון מאגד בתוכו רשימה ארוכה של שיעורים וסיפורים

גדולי הרבנים,

מחנכים
דגולים
ומספרים
בעלי
שם. בקו
המשוכלל

נערכים מדי חודש מבחנים הלכתיים מעשירי- ידע לאלפי ילדים ונערים שלוקחים בהם חלק דרך הטלפון.

ההבטחה שקוימה

כיום, כאשר פעילות הארגון מקיפה כבר מאות אלפי משתתפים ברחבי הארץ והעולם, נחמד לשוב ולהיזכר באפיזודה קטנה מראשית ימי הארגון. בסימום של כנס שנערך בשנה הראשונה לקיומו של הארגון, נעמד לפתע רבי יעקב דב על רגליו והכריז בהתרגשות, אך בקול נחוש - "רבותי! לשנה הבאה מתחייב אני בעז"ה להגיע לכמות של 50.000 ילדים שישתתפו בפעילות הארגון".

למשמע הדברים השתרר באולם שקט. ההלם היה מוחלט, גבות הורמו בפליאה וכמה

טבלת כונת אמן

בזכות עניית אמן בכונה מתקבלת התפלה זוה"ק וילך רפה ב

בברכות שיש בהם גם שבח וגם בקשה
מכונים: הנאמר בברכה זאת אמת
והלואי שתתקיים בקשת המברך.

בברכות הבקשה
מכונים: הלואי שתתקיים
בקשת המברך.

בברכות השבח מכונים:
אמת הם דברי המברך
והריני מאמין בך.

להלן פירוט פונת אמן על ברכות הנאמרות בתפלה: 🌀

הפונה	הברכה	הפונה	הברכה
אמת	3 ברכות ראשונות של שמו"ע וברכת מודים	אמת	נטילת ידים, ציצית תפלין
אמת והלואי	שאר ברכות שמו"ע	אמת והלואי	והערב נא
אמת	ברכה לפני ברכת כהנים	אמת	נותן התורה
הלואי	ברכת כהנים	אמת	אשר יצר, אלקי נשמה
אמת	המעריב ערבים גאל ישראל	אמת	הנותן לשכוי בינה עד הנותן ליעף כח
אמת והלואי	אוהב עמו ישראל השכיבנו	אמת והלואי	הגומל חסדים טובים
הלואי	קדיש	אמת	ברוך שאמר, ישתבח
אמת והלואי	מקדש השבת - שמו"ע	אמת והלואי	יוצר המאורות
אמת	מקדש השבת - קידוש	אמת והלואי	אהבה רבה

מקורות: שו"ע או"ח קכד ו; מגן אברהם שם י; שו"ת ממשכת תמיד אות נט-סא; משנה ברוך קכד כה, וראה באור
הלכה שם; עולת תמיד פרק כג; נוטרי אמן ח"ב פרק א סעיף ח.

בספר שבט מוסר (פרק לא סעיף טו) מובאת תפלה בשם ספר "אור צדיקים" למי שמתקשה לכוון בעניית אמן כראוי:
רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח לכוון פונת
אמן כראוי, לכן, יהי רצון מלפניך שתהא עולה פונת אמן שלי, עם
פונת אמן מאותם השרידים היודעים לכוון פונת עניית אמן כראוי.